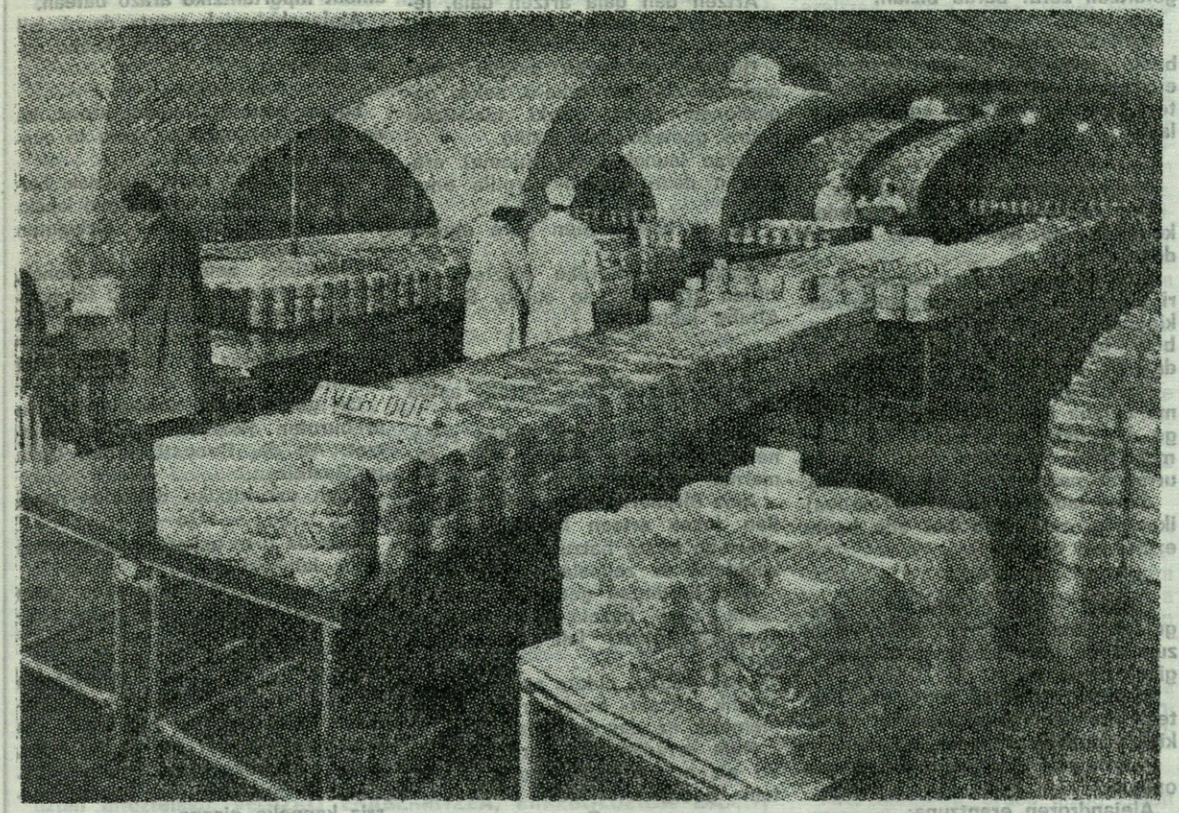

zeruko ARGIA

IDAZKOLA TA BANAKOLA: OKENDO, 22 - SAN SEBASTIAN - TEL. 26666 - PREZIOA 5 PEZETA

Mugaz bestaldeko euskaldun neka- zariak, hemengoak bezain larri

Roquefort herriak, Aveyron departamenduan, ditu holako gazta-sotoak

Ez da besterik aditzen denbora hotan gure nekazari-artzaiei ahotik: «Igaz goiz-aire gelditu ziran tokika, Roquefort gazta egiten duten esnearen biltzaileak. Berri txar batzu ibili ziran. Eta aurtan, hartuko ote digute gure ardien esnea?».

Igaz, maiatzaren hiruan utziak izan ziranak eta besteak ere ez bait dira bildurrik gabe, zerbait zuzen jakin nahiz, ate batzu jotzen ibili gera, baita zenbait gaztategi bisitatzen ere: Iholdin, Donibane Garazin, Coste jauna mintzatuz... C. Larramendi jauna ere mintzatu dugu, Hazparneko eskualdeko nekazarien sindikatoko buruzagia. Hona, zertsu konprenditu dugun batzuenak eta besteak entzun ondano.

ARDI ETA ESNE GEHIAGO

Ardien etekiña, bost urtez, esne-tan ehunetatik hogeiezt goititu da.

PAZKO AGURRA

Kristauontzat, Pazko Eguna degu urte guziko egunik aundiena. Kristoren Piztuera da benetako pake eta askatasun bidea bai gizonentzat, bai errientzat. ZERUKO ARGIAK guztiei ez di-zuegu gutxiago opa. Zorionak, Aleluia.

Donibane Garaziko Coste jauna buru duen Société des Caves dalakoak, 1950ean 200 mila kilo Roquefort egin zituen. Igaz, 850 mila kilo egin zituen. Egia esan, piska bat gehiago ere bai, biltzen zan esne guztia hartzen zuen denboran.

Beraz, gero eta esne gehiago ematen dute nekazariak eta artzaiek, bainan aldiz, gaztaren esneak iduri luke goren bat egin duela, zerbait hoberik gertatzen ez bada behintzat.

Binbitartean, Lapurdi - Baxenabarran bereziki, bainan bai Xuberoan ere egin da hanitz lur berri: basoak larre bihurtu eta bide batez artaldeak ugaltu. Gero eta ardi gehiago izanik alde batetik eta bestalde ardiok gero eta hobeto bazkatzen diralarik, esne gehiago ere izango da.

Egia esan, bestalde, artzaiek ez dira ugaltzen ari, mendiko txabole-tan bizi diranak behintzat.

NORK EROSTEN DU ESNE HORI?

Ardi-esne hortatik Roquefort gazta egiten dutenak baditugu gure eskualdean bi elkargo.

Lehena, «Société Agricole» deitzen dana da; Salles jauna dugu eza-gutzen horren buru bezala. Bere gaztategi handiena Donazaharren du, edo hobeto esan, Madalenan. Beste hiru gaztategi txikiago ere baditu.

Bigarrena «Société des Caves» deitzen da, Coste jaunaren peko du eskualde hau: honek baditu bi gaztategi txiki eta sei handi: Donibane Garazin, Larzabalén, Donapaleun, Baigorriin, Luhosoan eta Uzartitzen.

Bi elkargo hoiek, izen edo balio bereko gazta egiten dute; lehenak gutxiago, ehunetatik hamalu bezala; bigarrenak aldiz, berrogei-ta-hamarrez goiti, izen hortakoetan.

IGAZ ZER GERTATU ZAN?

Elkargo handi batek erosi zuen lehen elkargo «Agricole» hori:

«Trust Général Alimentaire» du eros-leak izena. Beraz aurtan, azken hau egiazko nagusia.

«Perrier-Sapiem» elkargoak aldiz erosi ditu «Société des Caves» bigarren horren «azio» edo esku-gain batzu, ehunetatik hamabost bat.

AURTEN ZER DA EGINK?

Igaz bezalakorik gerta ez dakién, segurantz zerbait iritsi nahi izan da.

Batzar bat egin da, eta haren ondori bi karta bialit dituzte; bi elkargo hoiei bakoitzari bat, Euskal-Herrian sasoi guztian esnea hartuko zutela segurantzaz izkribuz eskatuz.

Biek erantzuna berehala eman dute. Batek hau erantzun du: igaz bezain beste biltzea PENTSATZEN zuela, eta besteak berriz, sasoi guztian esnea biltzerik izango zuela. Horra beraz nun diran gauzak eta jendea: esperantza bat bada, segurantz osorik ez.

NOLA ZAINDU ARTZAI-NEKAZARIEN ESUKUBIDEAK?

Ba da Roquefort gaztaren batasuna: «Confederation de Roquefort». Hor barruan sartzen dira esneketa-riak, eta bestalde gazta egiten duten nagusiak.

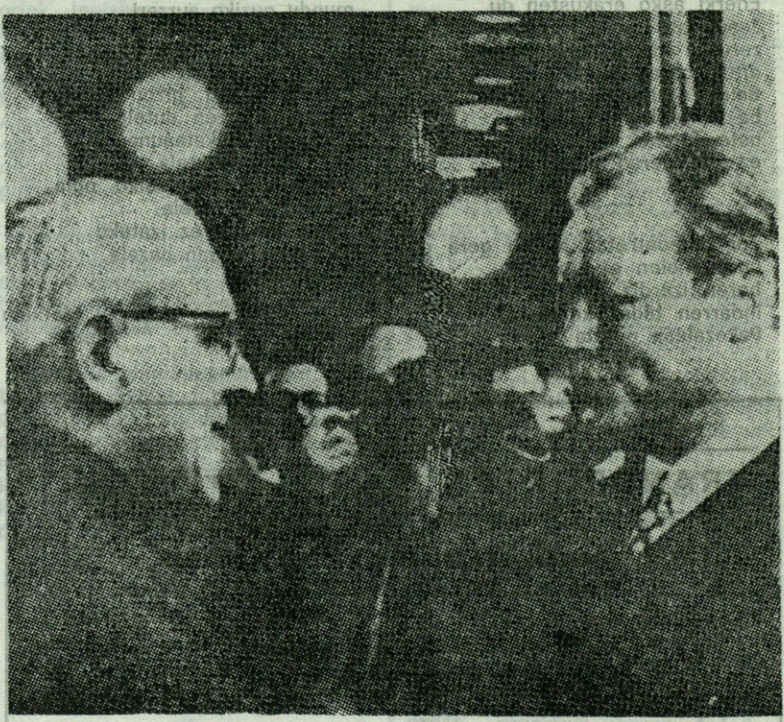
Hortan izan dira eztabaidak: orain dala aspaldi, Millau hirian manifestazio bat egin zuten esneketa-riek. Honen bildur ziran: batasun hortan haien izenean ziran gizonak ez zira-la egiazko eta egiazko nekazari, beraz haien interesak ez zituztela egiazki zaintzen ahal.

Orain beste hau ere esan ditek: Elkargo hoietan sarturik dauden jaun buruzagiak, esneaz beste negozio badute noski. Beste negozio hoiek txanpon hoberik emango balie, ez ote dute halako batez artzaiei eta nekazarien esnea errekaraz behiti botako? Geroak esango du, zer gertatuko dan.

NON ZER

- EUSKALDUN FEDEDUN (?)
Lasak ... 3 garrenean
- NUN DAGO ESKANDALOA?
Labayenek ... 3 garrenean
- AZPEITIKO «ANTXIETA» TALDEA
Otaegik ... 6 garrenean
- ARGIBIDE BATEN ILUNDURA
Satrustegik ... 7 garrenean
- KIROLAK
Arcelusek ... 10 garrenean
- GAZTEAK ETA GOGOJARDUNAK
Latxagak ... 11 garrenean
- ZABALEGI ETA GIPUZKOAKO BASERRIA
Barandiaranek ... 12 garrenean

ALEMANIA BAT ALA BI?

Ogeita bost urte elkar ikusi gabe izan diran Alemaniako lendarik martxoaren 19-an, Erfurt errian, (Sortaldeko Alemanian) elkar-izketa bat egin dute. Willy Brandt sartaldetik eta Willy Stoph sortaldetik joan eta ba dirudi patxaran mintzatuz, bakoitzak bere pentsaera azaldu duala. Ez da gutxi. Stoph-ek dionez, bi Alemania daude gaur Europan; Brandt-en iritziz, bat bakarra ta ura zatitua. Esan ditek diplomazi aldetik Willy Brandt-ek baza ederra jokatu duala. Adenauer Kantzillerak orainarte ezin-esaneko aunditasuna iritxi ba zuan, Brandt ere bide berditetik di-joala ageri da.

M. L.

ikusmirak eguneroko gaietatik

BERTSO BERRIAK

Manuel Matxain, Donostiako Ale-
te ballaran bizi dan bertso-jartzai-
lle argia adi-adi egoten da beti
nun zer gertatuko.

Orain, bukatu berria dan Biafrako
gerra gai artuta, ondoren irakurriko
dituzuten bertso eder auek mamitu
ditu.

— 1 —

Neronen gisa, kaxkar xamarra
nola dagon egualdia,
bertsoak jartzten igaroko det
igande arratsaldia.
Igande arratsaldia.
Gerraren aurka egin nai nuke
gaurko nere itzaldia,
negargarria dijoalako
ogeigarren gizaldia.

— 2 —

Mundua mundu degun ezker
gerrak izan dira baiña,
sekula, noski, ez zan izango
gizaldi onetan aiña.
Gizonak emen ereiten badu
gorrotoa ta zizalñia,
belar txar ori ugaria da
ta ematen du ordaiña.

— 3 —

Gaur ere gerran ikusten ditut
sei edo zortzi nazio,
ta indartsuak mendekoari
egurra ematen dio.
Iñioz pentsatzen egoten naiz
gauza au dala merio,
arrazolaren indarrak emen
ez ote duan balio.

— 4 —

Ederki asko erakusten du
Jesukristo'ren dotriñak,
zeru ta lurraz guzientzako
ditula berak egiñak.
Baiña oraindik, zoritxarrea,
ba-daude buru ariñak,
uste dutenak gizon guziok
ez ote geran berdiñak.

— 5 —

Zer demontretan joaten gera gu
gure anaien etxera,
beren izerdiz irabazia
indarren bidez kentzera?
Pakezaleak gerala esan

beti itzetik ortzera,
naiz gero koska egin aguro
suge gorrien antzera.

— 6 —

Aitzekiren bat artuta goaz
orain nolanai gerrara,
alkar iltzeko jaio bagiaña
bezela mundu ontara.
Egun auetan begira nago
erdi negarrez Biafra'ra
biotzak lertu bear derrigor
galtzairuzkoa ezpada.

— 7 —

Biafra aldean ez da faltako
aurtxo txikien negarrik,
emakumeak auleriak
ez dutelako bularrik.
Jaio orduko sufritzen azi
goseak eta egarrik,
nola ez zuten gerra galduko
ezpazeukaten indarrik?

— 8 —

Biafra'ko gera bukatu dala
mundu guzira zabaldu,
beti bezela indartsuenak
aula zegona zapaldu.
Indarren bidez erri txikiak
naiz txikitu ta kixkaldu,
seme jatorren erriñan
ezin diteke itzaldur.

— 9 —

Gerrak utzita gizon guziok
ekin zaigun lanari,
ortik bakarrik etorri leike
gugan zorian ugari.
Danok pakean, lana egiñaz,
frutua kendu lurrari,
ia gosea kentzen diegun
mundu guziok aurreri.

— 10 —

Beltz eta zuri, gizon guziek
alkar maitatzen dutela,
justizia ta askatasuna
beti izan dezatela.
Aurtxoak berriz naiko ogia
eta sukalde epela,
gerriki geiago ez izateko
Jaunak nai duan bezela.

Manuel Matxain
Aiete

NERE BORDATXOTIK

Antonio Arrue jaun euskaltzainak,
euskal akademikoak, lan txukun eta
tsegin bat argitaratu du azkena
agertu dan «Egan» aldizkarian.

Geroztik, bakarka, «Separata» de-
ritzaiogun orietako bat iritxi da ne-
re eskuetara. Nere ikusteko mo-
duz, merezi zuan gaiñera bakarka
azaltzea.

Arrue jauna Asturiasko semea da.
Euskera mende du, bereganako
zaletasun bizi izan dualarik.

Eta mirari au euskeraz ondo da-
kiten idazleak bakarrik irixten dute.
Zenbait lan irakurtzen asita, ez
dakizu gipuzkoeraz, bizkaieraz edo
lapurdieraz egiña dagoan.

Bukatzen duzu ta asieran bezela
gelditzen zera: barau bizian.

Zergatik?

Egileak euskerarik ez dakialako;
beste izkuntza batean pentsatua
euskerara, edo euskera izeneko ba-
tera itzultzea besterik egin ez dua-
lako.

— oOo —

Moko-fiñetako da Arrue jauna.
Oso gogozko gaiak ditu jan-edan
kontuak, eta ba daki zer esaten
duan.

Euskaldunok ez gera sukalde ona-
ri eta edari onei muxin egiten da-
kigunak. Pekatu bat izango da au,
bear bada, baiña okerragorik ba
dagoala derizkiot gure egunetan.

Euskal sukaldeak mundu zear fa-
ma aundia badu, zerbaitegatik izan-
go da, noski. Amarretatik bederatzi
moko-fiñak geraldiko; guri kobrea
urretzat pasazterik ez dagoalako.

Arrue jaunaren idazkera (estiloa)
ikusteko, zati labor bat edo beste
ezarri nai nituzke.

— oOo —

Lurbira guzia, mundu guzia eza-
gutzen duan gizon batekin egin
zuan topo gure idazleak. Alejandro,
gizon orren izena.

Idazleak galderak egin eta bes-
teak erantzun, jakin dezagun suka-
laintza onenak nungoak diran.

—Nungoak dira gaur sukalkintza
onenak?

Alejandroren erantzuna:

—Geienek Frantziakoa ta Txina-
koa jotzen dituzte munduko bi onen-
txoenak bezela.

Frantziakoarengatik gaur, batzuk,
ez dira oso ondo mintzatzen, bai-
ña, nere iritzi apalez, bera da gaur
ere lurbira osoko onena.

Esate baterako, ez da iñon obeto
jaten, iñolaz ere, «La Tour D'Ar-
gent», «Le Grand Vefour», «Ma-
xims» edo «Lasserre» deritzaien
Parisko jatetxetan baiña.

Txinakoei buruz berriz, esango di-
zut, bera jotzen zala orain bi mila
urte ere lurbira osoko onenetako
bat bezela.

Gauza jakiaña da gaiñera, gaur
munduko uri (ziudade) aundi gu-
zietan, Parisen batipat, Londresen,
Madridenten, eta abar, gero ta txina-
tar jatetxe geiago ari dirala ide-
kitzen.

Bestalde, jakingo duzu, noski, por-
tzelanazko jatontziak lenengo Txin-
an egin zirala.

Zer diozu Euskalerriko sukalkintza?
Gure sukalkintza ere dudarik ga-
be, onentxoenetakoa da.

Gaur ezin diteke berari buruz re-

goyosek bere «La España Negra»
itzegin zuan bezela itzegin.

Gure sukalkintza, alegia, «Guisa-
dos rojos», «calamares negros»,
eta «quesos petrificados» baizik ez
zala.

— oOo —

Geldi gaitzen beste gabe.

Munduko janari ta edari onenen
berri jakin nai duanak irakurri beza
Arrue jaunaren lan au. Ez da lu-
zea, baiña bai askotxo esaten dua-
na. Eskuratu beza «Egan» aldizkaria
(revista), edo-ta bestela «Separa-
ta» izeneko au.

Gai bat baiño bestea atsegiñago
izatea gerta ditekenean da:

Nik beti diodana au da:
Artzen dan gaia artzen dala, le-
endabiziko egitekoa izkuntza men-
deratzea dala.

Gutxien gustatzen zaigun gaia,
ondo idatzia izan ezker, askoz go-
gozkoago zaigu gaizki idatzitako
geure gustoko gaia baiño.

Arrue jaunak luma (pluma) era-
biltzen daki; euskal kurpilla ema-
ten.

Au da bearrezkoen gure egune-
tan eta beti.

Joskera baldarreko idazleak ez
zituan atzo goizean salatu Sebero
Altube jaunak.

— oOo —

Ba dakizute San Joseri ta Ama
Birjiñari gertatutakoa, tarteko astoa
zalarik.

Asto gaiñean Ama Birjiña zijoan-
ean ezin isildu mingain gaiztoek:
marmar bizian.

Ama Birjiñaren tokia asto gaiñean
San Josek artzen bazuan, are ta
okerrago beste batzuk, artarako es-
kubiderik ez zegoala esanaz.

Nere berdintsu gertatzen zait.

Eta neri bezela jendearentzat
(publikoarentzat) lan egiten duan
guziari.

«Motel» esaten didate askotxok; ba
zirudik «Urtain» beste arazo ta pro-
blemarik ez dagola iretzat.

Nola erradioz ala periodikuz, or
ari aiz beti «Urtain» gora ta «Ur-
tain» beera.

— oOo —

Egun bakar batzuk «Urtain» aita-
tu gabe pasatzen badituz, or azal-
duko zaizkit beste batzuk otsoa bai-
ño areago:

«Guri ez ziguk bost xentimo in-
porta an eta emen zer gertatzen
dan.

«Urtainen» gorabeerak irakurtze-
ko ta entzuteko egarria besterik ez
zeukagu, ta ik ez diguk itz erdirik
esaten.

Ez dik ematen oraintxe erradioa
entzuteko gogorik eta periodikuko
ire saila irakurtzekorik».

— oOo —

Era ontan mintzatzen diran oriek
nere tokian ikusi nai nituzke. Den-
boraz jakingo genduke zenbat luze
diran.

Eta ez nere tokian ogeitaka ur-
tetarako, ni ari naizen bezela; bi
illabeterako bakarrik.

Danen gustoa egiten asmatuko
balute, oraindik mundura sortutako
izakirik bizkorrenak izango lirake.

Baiña... ez dago beldur aundirik!
Nazkatuko lirake bapo bi illabete
pasa orduko.

Laster artuko luteke etsipena,
«emen ez zegok ezer egitekorik»,
esanaz.

— oOo —

Ez da gaur goizeko ametsa eus-
kera idatzia, euskera literarioa-
ren batasuna. Bolada ontan erruz
itzegin eta idazten da gai ontaz.

Señale ona dala derizkiot.
Jende artean kezkarik eta ardu-
rari ez balego, aiatu ere ez litza-
ge egingo.

Ez aitatzea, ez aintzat artzea, ori
litzake txarra ta negargarria.

Zaratak, konpondu eziñak, iritzi
desberdiñak, izan ditezela nai ba-
dute.

Derrigorrezkoak dirala uste dut,
ainbat inportantziko arazo batean.

Ajolagabekeriak artuta danok isil
eta mutu gelditu bagia, akabo gu-
re festa!

— oOo —

Eguna joan eta eguna etorri, ba
da gizon bat neretzat gero ta aun-
diago egiten ari dana.

Eraman zigun gure Jainkoak, bai-
ña emen ditugu utzi zizkigun lanak:
ainbat illunpe argitzen dizkiguten
lan miresgarriak.

Lekeitioko seme Azkue jaunak,
Euskaltzaindiaren leenengo lendaka-
ri (presidente) jaunak (il arteraño
ala izan zanak), estatua bat mere-
zi du euskeraz itzegiten dan erri
bakoitzean.

Ori geiegi balitz, Euskalerriko lau
uri-burutan (kapitaletan) bai bein-
tzat. Au da, Donosti, Bilbo, Iruña
ta Gazteizen.

Egun ori iritxiko dalakoan nago.

— oOo —

Egia da urte askotako bizi eman
ziola Jainkoak.

Ala ere, ez da sinistekoa gizon
batek ainbat lan nola egin zeza-
kean.

Eta... nolako lanak gero!

Aren iztegia, aren «Morfología
Vasca», aren «Euskalerriaren Jakin-
tza», aren musika bildumak, eta
aren beste ainbat eta ainbat egite,
neurritz kanpoko gizon batenak dira.

Orixe zan, izan ere, Azkue: neu-
rriz kanpoko gizona.

Gaur euskaldunok, zorionez, mai-
lla arrigarriko izkuntzalari jakintsu
bat ba dugu: Luis Mitxelena erren-
deriarra.

Baiña... Azkuerik gabe izango al
zan Mitxelenarik?

Leengoan bertsolari zaarregatik
niona berritza nator.

Aien neurrikoak, edo gaiñetika-
koak orain sortzearekin, danok poztu
bear genduke.

Aiek urratutako bideetatik dabilz
gaurko bertsolari gazteak.

Benetako maixutat eduki bear
ditugu beti; ain mereziak dituzten
itzal eta onoreak eskeintzen leen-
dabizikoak izan bear dugu.

Azkuek eta euskerak gorputz bat
osatzen dutela pentsatuz egoten
naiz bein baiño egiagotan.

Basarri

TRANSPORTES

azkar

ERAMAN - EKARRIRAKO KAMIOI AUNDIAK

Barcelona, Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón,

Donosti'tik egunero:

Iruña, Bilbao, Gazteiz, Jerez de la Frontera, Cadiz, Ali-
cante, Murcia, Cartagena, Granada, Almería'ra.

Astean Iru aldiz:

Sevilla, Lugo, Coruña, Orense eta Vigo'ra.

Eustasio Amilibia, 13 ta 14 - DONOSTIA

Tefnoak.: 25.457 eta 26.987

FUNCOR, S.C.I.

BENETAKO BASERRITARRAK BEAR DITUTZEN
MAKINAK

BIRINTZALLE - ERROTA - NAASTALE
ZERRA - URAGA - URASKA

EUROPA'KO AUERRERALDEUNI'K ONENAK,
AMENGO NEKAZARIENTZAT

ADI TA OROI EZAZU

F U N C O R

AZKAR BEZIN ONDO

ELORRIO

Vizcaya, 114

Tomás Eizmendi'ren

Jatetxea

Zumai'erritik metro gutxira,
ibai ertzean par-irriz,
etxe polit bat zure zal dago
euskal kutsu zoragarritz.
Arrai, barazki, aragi eder;
nai dan aukera janariz,
jatetxe au bein probatzen
[duna
laister azaltzen da berriz.

— oOo —

Restaurante

Tomás Eizmendi

Curva de «Chiqui-erdi»

Tel. 86 13 90

ZUMAYA

Ez Merkenak

Bai Onenak!

Janari bidez izaten dira
ganadu on, indartsuak,
Eta nora jo jakin bear du
baserritar burutsuak,
Berebiziko aragi pillak;
gañera esne putzuak,
Oiek guziak berekin ditu
Fanderia'ko pentsuak.

FANDERIA

ERRENTERI

BESTEEN ETXEAK SUKALDEA EDERRAGO

Gure Industri Gizartea gaixorik arkitzen da. Eta soziologo batzuek operazio bat uste dute egokiena senda-bidean ipintzeko; puska batzuek ebaki eta besteak ipini. Ba dira, baita ere, orrelako operazio batek gure gizarte gaixo au, il egingo duela uste dutenak. Orregaitik, medizina eta dieta ondo aukeratuak jarri nai dizkiote.

Erreboluzioa nai dute batzuek. Zaar-berritzea besteak. Alde bietakoak epai zorrotzak ematen ari dira gure gizarteaz. «Sartaldekoak» bezela «sartaldekoak», senda-bide «berrien» billa ari zaizkigu. Ez dugu ba arrituko gauza, gure gazteria erantzun eta senda-bide berrien billa ibiltzea sozialista errietan egin diran esperientziak aztertuz. Eta sozialista errietako gazteria, alderantziz, sartaldeko errietan ari da bide berri billa, askatasunezko zenbait balore dituelako beren iritzirako.

Sozialismoaren errurik aundiena, politiko agintea ez sozializatzea izan da, gutxi-batzuen eskuetan utzirik. Eta neo-kapitalismoarena, berriz, ekonomi indarrak ez sozializatzea, oligarki baten esku utzirik.

—oOo—

Kongreso bat egin da Zurichen, «GIZONA MANIPULATZEARI BURUZ». Zer eratako gizarteetan manipulatu dituzten geiena gizonak jakin nai zuten; kapitalistetan ala sozialistetan. Bi ekonomista aurrelari emandako erantzunak izan dira ospetsuenak: «Industri Estatu berria» liburuaen egile dan Galbraith amerikararenak batetik eta Txekoslovakia ekonomia eraberritzeko proiektu zapuztua egin zuan Ota Sikerenek bestetik.

Baifian, oraingo ontan bai, jardun dirala anka truketan. Galbraithek, zionez, kapitalista gizarteetan manipulatu den geiena gizona. Ezin ditekete geiago manipulatu, bere iritziz. Monopolioak jolas egiten dute erostailleekin: nai bezelako sal-neurriak ipini eta alperrikako premiak sortarazi, ortarako dituzten egitura maltzurerekin.

Ota Sik ez da atzean gelditu. Alderantziz ikusten du onek gauza. Sozialista gizarteetan, ainsteraifio zentralizatu dute planifikazioa eta ainsteraifio burokratizatu jestioa, KONDAIRAN EZAGUTU EZ DAN BEZELAKO MONOPOLIOA izatera iritxi dirala. Eta erriarrak ez dute, ez erosi nai dutena aukeratzetik, ezta preziorik neurtzerik ere.

Eta ironi zakurrean au esaten zion Galbraitheri: «Zuk ez dituzu komunista erriak ezagutzen eta marxismoaz diarduzu, ZER DAN jakin gabe. Agintariak egiten dutena kritikatzetik ere ez dugu komunista errietan». Salapen zorrotz au irakurtzean beste txekoslovakia ikasle komunista arek, Frantziako ikasleei esaten ziena dartzeko burura: «Marxismo abstraktoaz ari zerate zuek, baiñan ez dute ezagutzen gertatzen dan marxismoa».

Eta elkarri esaten dizkietenak jaso ta gero, gure esaera zaarrak diona betetzen dala dirudi: «A ZER PAREA, KARAKOLA TA BAREA». Izan ere, «urrituko eltzeta urrez, etxera orduko lurrez». Guzi ontan jabeturik, gizona zapuzten duten totalitarismo kolektibista ea kapitalismoa alde batera uzten ditugu. Gure erriatik begira jarrita, Sartaldeko European ermetzen ari dan irugarren bidean ipini nai ditugu gue oiñak.

—oOo—

Produzitzeak, banatzeak eta konsumitzeak dituzten amaika alderdik, ezin dira erantzuna bakar batekin konpondu. Alderdi bakoitzari, dagokion erantzuna ematea askoz obe da, aize-zulo gutxiago uzten dituztelako. «EGIZKO ERABERRITZEA, ERREBOLUZIOA DA», esan oi da. Eta gaitzontzeko guzia, dogmakeri eta praillekerizko iraultzan gelditzea da.

Orregaitik asi bear dugu sakon-sakonetik ikasten eta aztertzen gaur-emengo gure egoera. Onela oiñarritik euskal ideologi jator bat sortzeko eta artu bear dugun bide zuzena aukeratzeko, itxumenetarik eta dogmakerietatik alde eginaz. Ideologiari ez ba-degu, zaku utsak bezela izango gera, zutik egon eziñak.

Eraberritu edo il. Ez aaztu, ordea eraberritzeko aintzakotzat artu bear diran lau aditzak, Trapeznikov ekonomista rusaren esanera:

JAKIN - AAL - NAI - EGIN

NUN DAGO ESKANDALOA?

Orain gutxi asteroko ontan agertutako «Holaxe dago gure Heria» artikulua irakurri genduen. Bertan, Xabier Kintana idazleak, ajola aundiko gai bat aitatzen zuan. Aren esanak oso arretaz ausartu nituala aitortu bear dut, baiñan, baita ere ez natorrela bat gaiaren inguruan egiten zituan gora-beeraz.

Nai ta naiezkoa dugu, orratio-kan, gaur, Liburu-gai eder eta baliotsua ailtatua izan dan ezker Bilbon bizi eta egile dan gizon Jekintsu bezin apal dan jaunaren izena aialtzea. Aspalididanik adiskide min dudalako ez nuan nik aizatu nai izan. Emendik aurrera, ordea Aita Justo Mari Mokoroaren izena ez dago isil gordetzerik. Eta aintzaz eta goresmenez aipatu gaifera, naiz berari ez ba zaio gogoko bere izena aotan artu ta paperetan aialtzea. Barka beraz, lagun zaarra-Eta Aurrera! Egin bearra leenengo!

Xabier Kintanek ondo dion bezela Aita Mokoroa Euskal-Erriaren ganako maltasunak eragifilik, isil-isilean izugarri bilduma ederra egin du; Lan txit txalogarria. Eun milla ta geiago esaldi, atsotitz, esaera zaar urte ta urteetan erri-tik eta antziñako liburutatik bilduak ditu. Mota danetakoak eta suskalki guzietakoak. Orta bada «ESALDI-IZTEGIA» izango dan liburu oso, aberatsa eta joriaren mamia. Aita Mokoroa ain lan luze ta gaitza bururatu aal izan du eta ea garbian jarri ta amaiturik dauka beste eginkizunak uzten zioten tartetan; nekez ari izan da gero, nola edo ala astia artuz loari ta atsedena iri kendurik.

Egia, dan bezela, oso osorik esan dezagun: Aita Mokoroari Eskolapio-etako bere nagusiek beste ardura ta eginkizun askotatik azke utzia dutela, iturri onetik jakin dudan berria dugu.

Poztu galtezen beraz, orain Aita Mokoroa «Esaldi Iztegia» lan aundia garbian jarri eta buka-buka egiteko egokieran bait dago.

Aita Mokoroa, ordea gizon zuzen eta umilla dugu; egin bearrari esatu lotzen dana ta bere buruari lastasunik opa ez diona. Bai, nagusiek agindu bearko diote gure izkuntzarentzat ein bearezko dan Liburu aurrera eraman dezan.

Eskolapio ordenak agindua ez ezik erraztasun guztiak emango dizkiola, ziur, gaude. Eta euskeltzale ta adiskide geranak ez diogu ukatuko gaitzarentzako laguntza.

sen arteko artu-emanetan egin dan aldaketa ikaragarria ikusita, ez dauka oiñaririk «etsaiaren Izkuntza'ri» kontra egiteak.

☆☆☆

Altsazi eta Mosel'en konturatzen asiak dira zer mixeri gorrian bizi diran izkuntza aldetik eta elebitzak zenbaterainoko aberastasun aundia daukan kulturarako, bizi-biderako eta bere erri-izaera gordetzeko.

Orregaitik, XX'gn gizaldi ontan izan duten idazle gorengoaren izena artuta, René-Schicke Taldea sortu dute, arazo ontan kezkatuta dauden indarrak biltzeko. Eta argitaratu berria dute «Elebitzaren Aberastasuna» (Valeurs du bilinguisme) estudio-xorta.

Ikusten dana da aterabide egokiagoak arkitzen dirala izkuntza arazo ontan eskualde bidetik oraindaiñoko erdizale xistema gogorregi onatetik baiño; ez bait da gauza izan daukagun korapilloa askatzeko gaurdaiñoko jokabide au. Ba dakigu erdizale amorratuen gudu-irrintzia zer izango dan, ots, «argi separatismoa-ekin». Baiña oretxegatik M. Valle-ri'en esakuna egiztatuko dute: «penagarri benetan jakobitar alderdike-riagatik, gauzak diran bezela ikus-teko itsututa egotea».

G. WYOTT

(Julen Zuazabeitiak «Le Monde'tik» itzulia)

«EUSKALDUN FEDEDUN» (?)

«Euskaldun fededun». Ala dio erriko esaera edo erran komunak. Gaur, zer esan genezake esaera onezaz?

Lenengoz, auxe. Erriko esaerak, aldiz egia, aldiz gezurrak, dirala guziak.

Ori aurreratu ondoren, beste problema bat datorkigu aurrez aurre, bekoz beko. Esaera aiatuaren egia zertan datza, zertan gezurra?

Ona emen gaurko gure artikulua- ren egitekoa eta mamia.

Egiaz, zer egin eta nundik asi ez dakit, ainsteste galdera larriak nere adimeneko atea jotzen dute- nez gero.

Gaurkoz bi galdera nagusi egin- go ditugu.

Euskalduna, bakoizka eta sana- ka, «bere», au da, euskalduna da- nez, erlijiosoa ote da, nai ta ez?

Era berean, egin degun galdera- ren arabera, «fededuna ote da? Bi galdera auei «laburño» erantzuten saiatuko naiz.

ERLIJIOAREN GALDERA SORTZAILLEAK

Gizonak adimena duenez, galdera nagusi batzuei ezin dio ies egin. Nundik nator ni eta nere inguru ko gizon eta gauzak? Nun dago ne- re eta inguruan daukan mundu onen azken-iturria? Zertarako dira eta daude, gaur eta emen, munduko gizon eta izakiak? Eta, mundualdia igaro ondoren, ni- tzaz zer izango da? Beste galderz nagusiak ba dira. Baiña, nagusie- nak oiek dirala, nago.

Budistek, mahometarrek, konfu- ziotarrek, marxistek, denek, ba- tzuek ola eta besteak ala, denek galdera oientzako antolatut dute eren erantzuna. Ona emen, iturri presko ber beran, erlijioaren so- rrera.

Ori dana egia danez, euskalduna «bere» erlijiosoa dala, bildurrik gabe, ausarki esan genezake.

Ordea, erlijioak mota edo klase askotakoak direlarik, noiz ze erli- jiokoak izan diran euskaldunak, historiak erantzungo du. Gure le- nengo arbasoak nolazko aurpegia zuten, erlijioari buruz, arreta aun- diz, marrazten gure arteko etnolo- goak saiatu dira anitz liburutan.

ERLIJIOSO IZATEA ETA «FEDEDUN» IZATEA

Bi gauza oiek ez datoz beti bat.

Fededuna berez erlijiosoa da. Ez, ordea, erlijiosoa berez fededun. Gauza agiria da. Mundu zear, zen- bait gizon eta erri, erlijiosoa di- ra, fededunak ez izan arren.

Gure errian ere, kristau-erlijio- aren txertua oso berria da.

Atzokoa, esate baterako. Agian, Erdi-Aroko illunpean, euskaldunak jaso eta bereganatu zuten Berri- Ona.

Erlijio zaarra utzi eta berria ja- sotzeko eskubidea zuen, gizon ba- koitz edo erri ziranez.

Gaur ere, XX'garren mendean, eskubide berdiñak gizonari argi egiten dio.

Gaur, gure denborako bide-gu- rutzean, Euskal-Erria, etxe zabal baten gisa, ateak irikirik, letoetan argi maitagarria pizturik, denak, bere ostatu epelean, artzeko prest dagoela, esan liteke. Denak ziur daude ba dutela etxean sartzeko eskubidea.

Ba dutela, diot nik ere. Joku garbiz eta ezikera onez, ordea.

Beste zerbait gaitzera.

Etzean leendik dauden eta aurre- ra egon nai duenak indarrez etxe- tik kanpora egotzi gabe.

Eskubideak, bai. Berdiñak, baita ere.

Denontzat, ordea.

Aal duenak, ulertu ditzala esanok.

JOSE LASA

BILINGUISMOA ALSAZIA'N

Garbi asko azaltzen du M. Valle-rie'k Saint-Maloko alkateari bidali dion «Régionalisme et séparatisme» idazkian eskualdetza —regionalis- moa— probintzi batzuetarako, batez ere Bretaña ta Altsazirako uste eta naia baiño zerbait geiago dala, ots, giza-izate bat, naiz eta legearen al- detik oraindik ezagutua ez izan.

Altsazian izkuntza da ezaugarri ja- tor eta bereziena eskualdetza aldetik, eta izkuntza-arazo onen konponketa oso urriti dago oraindik. Elebitzara —bilinguismoa— eraman du Altsazi edestiak. Bertako izkuntza germani- erako izkelgi edo dialektu bat da, Alemania lurraldeetako dialektok baino —adibidez, bavaria- era— ale- man dialektotik urbillago dagoana...

Lurralde ura frantseztutzeko berro- geita hamar urtetan egin diran aale- giñak eta irakaskintzan erabili dan jokabideak, alemaniera zearo uxatu du leenengo maillako eskoletatik asieran beste erabateko itzak izan baziran ere. Frantes izkuntza za- baldi da. Ala ere dialektok ez da zokoratu eta erriaren % 80'k, gutxie- nez, dialektok itzigen jarraitzen du. Puntu ontan frantes-zale amorratuen asmoak ez dira bete.

☆☆☆

Baiña elebitza edo bilinguismo au ez da osoa. Altsaziarrek izkuntza biak erdizka ezagutzen ditu ta bietan gaizki ibilli bear itzegiterakoan. Ale- mani-eraz, gaizki; bada zortzi edo

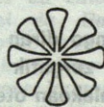
bederatzi ikastaro eskolan igaro arren, ikast-ordu batzuen utsuneagatik ezin izan dute gaindu aleman literarioa- rekin duan alderdi txikia. Frantse- sez, gaizki; izkuntza ori ikasia izan arren, altsaziarra dialektokaren ger- rian txertatua bait dago eta ortxe jarraitzen bait du.

Altsaziarra ez omen da ez izkun- tza bakarrekoa, ez biko, izkuntza gabekoa omen da, esan oi da Es- trasburgon.

Frantziar eta beste tokietan espe- rientziak egin dira batez ere Bordele eta Nancy-ko aur-txikien eta leenen- go maillako bi izkuntzako esko- letan; or ikusi da urte oietan biga- rren izkuntza ikastea —ikaspidet egoki- en bidez— ditekene bakarrik ez dala, onuragarria ere ba dala, eta iz- kuntza batek ez duala bestea jaten, batak besteari lagundu eta indar eman baizik.

Ala ere Administrazioak setatsu ukatu du esperientzia ori Altsazi'ra aldatzea eta ez du nai izan alema- niera berriz eskoletan, sartzerik, 1939'ren aurretik oi zan eran (asteo- ro iru ikast-ordu lenengo maillako eskoletan).

Onak altsaziarren sozial aurrerape- nari eragozpen aundi bat jartzen dio eta frantes guztientzat ere kaltega- rri da jokabide ori, egitazko bi-iz- kuntzadun erri bat «Hexagona'ren» erdian edukitzea abantaila aundia izango bait litzake, batez ere Mer- katu Batuk sortu duan giroari begi- ratuta. Izan ere aleman eta frantse-

Antonio M.ª Labayen

ARGIA

Zuzendaria:

MIREN JONE AZURZA
ARISTEGIETA

Naparroko-Kantauriko ta Ara- goiko Kaputxinoak argitaratua
(Carlos III, 22- Pamplona)

DONOSTIA'n:

Oquendo, 22- Telf. 26666

ARPIDE SARIA:

Barruan	215 pezeta
Korreo batasu- netako errietan.	265 "
Atzerrietako bes- te errietan	285 "
Aldez Aurrez galdetu.	
Salmentan (Ale bakoitza)	5 pezeta

EUSKALERRITIK BEGIRA... U. S. A. ren baseak

Aspaldi hontan izan degu U. S. A. ren baseak dirala-ta, amaika iritzi entzuteko egokiera. Batzuen iritziz Espainiaren seguridadearen onerako daukate, onurakorrak zaizkate, ta honen truke eskuratzen dan dirua ere beharrezkoa zaie. Baditugu, ordea, modu berdinean pentsatzen dutenak, kaltea baiño ikusten ez dutenak.

Gai hau batez ere Zaragozako basea indarteari buruz eman dan pausoagatik piztu da azken egun hauetan. Egunkariak inportantzia kendu nahirik, amerikar gutxi batzuek besterik ez dirala izango diote, ta ebentualki daudenak, Agorraren 26 arte alegia.

Idazten ari naizen une hontan, izparringiak adierazi digunez, Martxoaren 18 an Estatu Batuetara dijoa Lopez Bravo jauna. Amerikar agintariekiko elkar-hizketaldietan, Espaini Estatu barruko baseak izango dituzte gairik bihurriena. Guztia zertan geldituko ote da?

Penagarria la benetan gai hontaz erakutsi izan dan ajolagabekeria. Espainiarrek ez dute amerikarren arazo hau behar ainbateko santonasunez juzkatu, ohitu egin dirala esan ditekete, guztiak ontzat ematen dutela dirudi.

Bein da berriro estatu kapitalistena garaille irtingo ez ote dan bildur naiz. Hemen, berdin gaitzontzeko estatueta, otzan eta umilki agertuagatik heurrek dituzte gudaren maitale handienak. Kapitalismoak bere nagusitasuna agertzen digu. Ainbeste persona ta herri menperatzen dituan sistemaren defenditzailleak, zer dala ta pakearen maitale bezela agertu? Baseak, heuren erakuntzaren barruan dato bat besterik ez dira, ta jakina beste ankaperatzeak ez die ajolarik heuren gogo-asmoak nagusitzen diran bitartean.

Tamalgarría jendea hontaz ez konturatzea. Baseak espainiar herriaren onerako aal dira ala norbaitzen atsegiñerako bakarrik? Erria nola defendituko du Vietnam herrian bere legea ezarri nahi duan estatu kapitalistak?

Estatu Batuak, gerla beharrezkoa dute heuren ekonomia sendo gorde nahi badute behintzat. Egizko pakea oinharritzat harturik, ainbeste arma ta izkillu sortu behar ez izateakin, zenbaterainokoa izango ote litzake Estatu Batuetan sortutako kinka, krisi larria?

Ez, arren, ez ditezela amerikar giroaz lilluratu. Baseak Espaini lurraldeetan edukitzeagatik zerbait eskeintzen badute ere, ez da izango, noski, heuren kalterako eman ahal izango duten pausoa. Oso besterik izan da, orain artean heuren jokabidea.

Badirudi, erosi berri dituan egazkiñen bidez, amerikanoeri askatasun gogoera erakutsi nahi izan duala. Horrelatsu ulertu izan da behintzat. Beharbada, eztabaidak sortuko dira, nahiz espainiar agintariak, naiz amerikarrak, bakoitzak bere opillari su emango dio, baina azkenean danok batera etorriko dira. Gerora, amerikar baseak, peninsulan zehar jarraituko dute. Izan ere, kapitalismoa da Amerika nagusi, ta sistema berea degu geure artean ezarria. Herrial askatasuna, demokrazia, t.a. ipui hutsak dituzte. Kapitalismoak batzuen irabaziaz baino ez ditu zaintzen. Hemen baseak jartzearekin, bertako herriaren egoera hobetuko balitz hor nunbait legoke, baina baseak nork ditu maite hemengo herriak ala kapitalistak.

Badakit arazo zailak eta bihurriak direla, emango diran pausok garrantzi handikotzat jo genitzaizkeala. Herriari zergatik ez zaio gauza hauen garrantzia adierazten? Ulertuko ez dualakoan ote gaude?

Istiluak ez dira faltako, gai hontaz teatro pranko egingo dute, baina baseak lehenean jarraituko dute. Nere iritzia, eskasa ta apala da, baina ni hortan nago.

Une hontan, izan ere, aspaldiko esana daukat gogoan: «Laguna nolakoa, nor bera halakoa». U. S. A. ren baseak berriz badaezpada-koak.

MIKEL UGALDE

GUKELESA

Gipuzkoa'ko ta Nafarroa'ko esne onenakin gertatutako esnekiak:

- Esne Pasturizatua
- Esne soilla (esterilizatua)
- Esne autsa
- Esne-gaifia
- Gurifia
- Yogur
- Batiduak

Igara auzoa - Apart. 213 - Urrut. 29060 (lau ari) — DONOSTIA

Saski - naski

ESNEAREN PREZIOA,
EZ DA GURE BASARRITARREN
GOGOKO

Esnea merkatu egin dute agintariek, eta gure basarritarrak, beren eziña agertzeko, esnea utsean saltzen eta esne-ontziak ustutzen ezaldu dira kale ta plazetan. Nekazaritzako Ministeritzatik etorri da merkatzeko agindu ori; baiña gure nekazari ta ganadu-zaleak, ez dute neurri ori artzeko arrazoirik ikusten.

ULTZAMAKO
ABELGORRI-ZALEAK
IRUÑEN

Ultzama, Nafarroako ballara eza-guna da. Gure alde bezela, menditsua da Ultzama ere; ta esne-salneurriari dagokionez, emen bezin eziña omen da, Gobernuko agindu ori betetzea.

Beraz, beren asarrea agertzeko, Ultzamako eun bat ganadu-zale, Iruñeko Gaztelu-plazara agertu dira beren esne-txantxillekin; eta besterik gabe an asi dira esnea utsean ematen nor-nairi. Kartel aundietan du agiri zan idatzita:

«Guk Merkatu Batura bialdu nai degu gure esnea. Emen, iru urte-tan, esnea, litroko 5,50'etan saltzen da. Merkatu Batuan: 7 pezetan litro-esnea».

Bereala sortu ziran bi polizi motorista plazara; ta esne-estalkiak jaso ta esne-txantxillak estali zituzten. Gaiñera, lau abeltzale atxututa berekin eraman zituzten. Gerotxago, gizatalde marcul bat, polizi-buruzagi arengana joan zan, atxututako lagunei ezer okerririk gerta ez zekien. Jakin degunez, Gobernadorearen eskupean gelditu dira atxutitako.

Abelgorri-zaleak, beren arrazoiak paketsu adierazi zituzten. Ziotenez, beren esne guzia, Nafarroako Esne-Elkartasuna dan «coopeletze'k» erosten du. Illabete onen asiera arte, esne ori, 6,50'etan saltzen zuten. Orain, Gobernuko agindu-lege orregatik, pezeta bat merkeago sal ditekete. Jendea ere merkatu egin diote esnea. Len 9,30'ean saltzen zana, orain 8,20'an saltzen bait da.

Bei bakoitzak, egunean amaika bat litro esne ematen du; ta ganaduaren pentsutan eguneko irurogei pezeta inguru gastatzen da. Beraz, ganadutan milloi erdi diru ipiñita daukatenez, ezin dezakete egunean berreun pezetaren irabazia iritzi ozta-ozta. Auek dira nekazarien esanak, eta beren esarrean jarraitzekotan dira, kontu au konpondu arte.

Gure beiak onera ekarri bearko ditugu, besteak esnea eratxi dezaien, ziotn abeltzaleek.

Asarre au, Larraungo ballara, Nafarroa osora ta laster Espainia guzira zabalduko ote-dan, diote.

GIPUZKOAKO
GANADU-ZALEAK

Gipuzkoan ere, beste ainbeste gertatu da. Agindu ori, oso kaltegarri omen zaigu gipuzkoarroi. Egunean merkatzeko lege orregatik, 150.000 pezeta galtzen omen dituzte gure basarritarrak. Leen basarriak bizi eziñik ustutzen ari badira, kolpe onekin eskasago geldituko dira.

Ta zergatik guretzat neurri oiek eta beste gure antzeko probintziatarako sal-neurri oieak? Or dago Gerona alde, gure probintzia bezela, menditsu ta giro berdinekoa. An, esneak 1,25 pta. getiago egiten du merkatuan. Esnea, bear-bearretako salgaia dala badakigu. Baiña esne-sortzailleak inola ere egin ezin dezaketena, au da: esnea, irabazirik gabe saltzea.

Espainiako preziorik merkeena, zergatik jarri digute guri? Gipuzkoa zelai zabalez bete balitza, gaitzerdi; baiña gure baillara estuak, lantegiz betetzen ari diran sasoi ontan; piñuak, zelaiak galtzen dituala, zergatik gure ganadu-zaleei onelako neurri estuak?

“HERRIA” TK

Ekonomiaz

INDUZTRIARI BURUZ

Duela zombait hilabete hasia du-gu lanean Baionako “Chambre de Commerce et d'Industrie” etxean, Ledoux jauna. Saint Martin jaunaren urratseri esker ekar-azari dute jaun hau induztriaren sortzeko gure eskualdean. Ez du lan errexa. Gure Eskual-Herriak alabainan, oraiko ekonomia berriaren gatik dituen trabez bestalde, hainitz herriarren izpiritueta baitu traba izgarria induztriaren gutizia ttipia.

Gizon atsegina baitugu Ledoux jauna, traba horien gatik hasia zauku lanean gogoriki. Bi bilkura ere egin ditu bat Donapaleun, bestea Uztaritzen. Ende ona eta langilea iduritu zaio eskualduna. Haatik ekonomia berriaren eta bereziki induztriaren goiti-beheitez argitu behar gorria. Bestalde estudio sakon bat ere aterako dauku fite, erakusteko zertan den Ipar-Euskal-Herria eta nundik eta nola induztia ezartzen ahalko dugun hemen. Ondoko egunetan ere aipatuko ditugu induztriari buruz egite ndiren indar horiek, denen beharra ere izanen baita sail huntan zerbeiten egiteko.

G.E.T.I.S.

Azken urte hotan sortua dugu ekonomia batasun berri hau. Hastean S.N.P.A. Lacq herriko etxean lanean ari ziren ingiñadore batzuek nahi izan zuten eskualde huntan ekonomia indar berri bat eman. Ge-

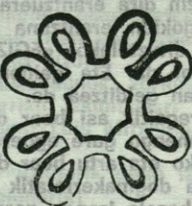
ro Euskal-Herriatik edo Biarno-Herriatik Pariserat joanak diren gazte argitu asko sartu zen batasun huntan, indar berezi bat emaiten ziola administrazioarekiko hartu emantentzat.

Ikertze eta estudio balios asko atara ditu G.E.T.I.S. hunek, gure eskualdeko kaseta askok zabaltzen zituztela: jendetzearen goiti behe-tiaz, hemengo jendeen bozkatzeko moldeaz, telefona eskasiaz eta abar.

Bere azken Biltzar Nagusia Baiona-ko “Musée Basque”-ean egin du. Solas interesantak erabili dira: gure departamendua hobeki ezagut-azari behar litakela, hemengo herri gizon edo ekonomizale biltzarer indar gehiago nola eman bai-eta uste huntan egin gogo dituzten ikertze edo estudio berriez.

Gure ustez, jakitate eta balio handiko gizonen asmatuak izana gatik, G.E.T.I.S.-ek egin ikertzeak (beti ezin hobeki eginak balin badira ere) sobera Pariseko zerutik manatuak dira, hemengo jendeen arrangureta-rik eta bizirik urrun. Bestalde gehiago behar itazke errespetatu Biarno-Herria edo Eskual-Herriaren izai-tea eta kultura, xifreak aparte agertu bi eskualde horiendako, kultura-aren indarra, eta kulturaren arrazoi-nak ez baitira ttipienak. Dena den batasun langilea dugu G.E.T.I.S. hau eta maite ginuke eskualdun gehiago ikustea hunen bilkuretan (arras guti baigira orai arte).

Ramuntxo CAMBLONG

Muebles Inchausti

Lasarte'n dagon etxe on batek eskeintzen dizu ostatu, an dauen gauza zoragarriak bixitatza prestatu. Apain, dotorez, berdifiek ezta; inola ezin puskatu, MUEBLE bearrez baldin [bazera INTXAUSTI'NEAN eskatu.

Estación, 19

Urrutizkiña: 97580

LASARTE

Bodegón

Alejandro

Alejandro'ren Bodega dago Donosti'ko txoko baten, bein ezagutzen dutenak zintzo dakite aruntz joaten. Nai dan aukera ba-dezu beti jaten bezela edaten, oberik ezin arki ditekete merke ta ondo ematen.

Fermin Calbetón, 4
DONOSTIA

ERRIAK ETA GIZONAK

EGUNETIK EGUNERA

Martxoak 13

—Asko hitzegiten da European Kremlin-go aldaketa bateri buruz. Urrengo buruzagi bezala Dimitri Shelepin onartzen da.

—Estadu Batuetan hiri gerrilak bizkortzen ari dire. Egun hauetan Mobil I.B.M. eta General Electric, Vietnamekin zer ikusi haundia duten hiru industria, bonben ondorioa jaso dute.

—Mendebaleko Alemaniaren ekonomia ministroa den schiller jaunak dionez 1980-garren urtean miloe bat persona izanen dira Alemanian nekazaritzara dedikatuak. Hala ez baltz ez litzake hiriko langileen eta nekazarien berdintasuna.

— 14 —

—E.S.S.B. eta Estadu Batuak ez dagoz ados harma estratejikoetan. E.S.S.B.-ek ezbadu kontinentearteko proiektilen konstruzioa amaitzen yankiarrek proiektu berezien eragintzari aurrerakada emanen diote.

—Camboian eskuindarrak Norodom Sihanuk erregearen aurka batu dire. Eskuindarrei zaie izan gogokoak erregeak Vietcong-eko iraultzaileeri emandako zenbait errextasun.

—Brasilen iraultzaileek Japon-go konsula raptatu dute. Honen truk iraultzaileek bost preso politikoen askatasuna eskatzen dute.

— 15 —

—Oraingo honetan Fanfani dugu Italiako krisisaren konpontzaile. Krisis honekin Italiako industriak nahiko galdu du Europako merkatuan.

—Mendebaleko Alemaniaren eta E.S.S.B.-ren ekonomia harremanak aski sendotu dire hilabete hauetan nahiz eta komertzial akordorik ez den bi estaduen artean.

—Camboia-ko erregea Moskura heldu da bere herrian Vietcongeko iraultzaileek sortu duten krisisa konpondu nahian.

— 16 —

—Finlandiako elezioetan ezker-tiarak indarra galdu dute, batez ere Alderdi Komunistak. Elezioetan garailu erten direnak E.S.S.B.-kin harreman estuak eramatea prest dagoz.

—Israelgo maioriak ez du onartu Tel Aviveko parlamentuan proposa-

tu den plan bat. Plan hau Cisjordanian palestinar estatu bat arazteko zen.

— 17 —

—Parisen aldizkariaren sindikatoak bi eguneko huelga antolatu du Periodistek astean bi egun libre eskatzen dute, bere soldataz ere ke-xu dire.

—Puerto Rico-n Castro aurkako Kubanoak bertako herritarren gorrotoa sor arazten dute. Yankiarren laguntzarekin Kubanoak lan onenatza jabetzen ari dire.

—Georgadisk Txipreko ministroa izan zena tiroz hil dute. Greziako gobernuak dionez Papadopoulos koronelaren aurka muntatutako ekin-tza baten burua izan zen. Hilketa honek zibil gerla bat euki dezake ondorioz.

— 18 —

—Suizako gobernuak atzeritar langileen sarrera laburtu du. Hemendik aurrera bakarrik 40000 urtean sartuko dire. Jermaniar auzoetan razismoaren hastapenak ikusten ari dira.

—Terrorismoaren aurka funtsezko neurriak eskatzen dizkio Nixon kongresoari.

—E.S.S.B. ta Estadu Batuak ados jarri dire Erdi Eguzkialdeko atakeko harmak ez bialtzeko.

— 19 —

—Camboian eskuindarrak bote-reakin egin dire. Norodom Sihanuk ek Moskun jakin du berria, halaz ere Pekinera helduko da bere «bake bira» jarraituaz. Dirudinez eskuindarrak C.I.A.-k antolatutako plan baten antzeslariak izan dire.

—Erfurt-en Brandt eta Sthop Alemaniaren etorkitzunaz mintzatuko dire. Gai hauetan espezialistak direnak ez dute uste alkarizketa honek frutu haundirik emanen duenik.

— 20 —

—Rumor berriz prest dago Italiako krisisa konpontzeko. Fanfaniren proposamenduak ondorio exkasa izan dute.

—Estadu Batuak Camboiako gobernu berria onartu dute. Honela C.I.A.-ko ekintzaren proba bat agertzen zaigu.

H. eta G.

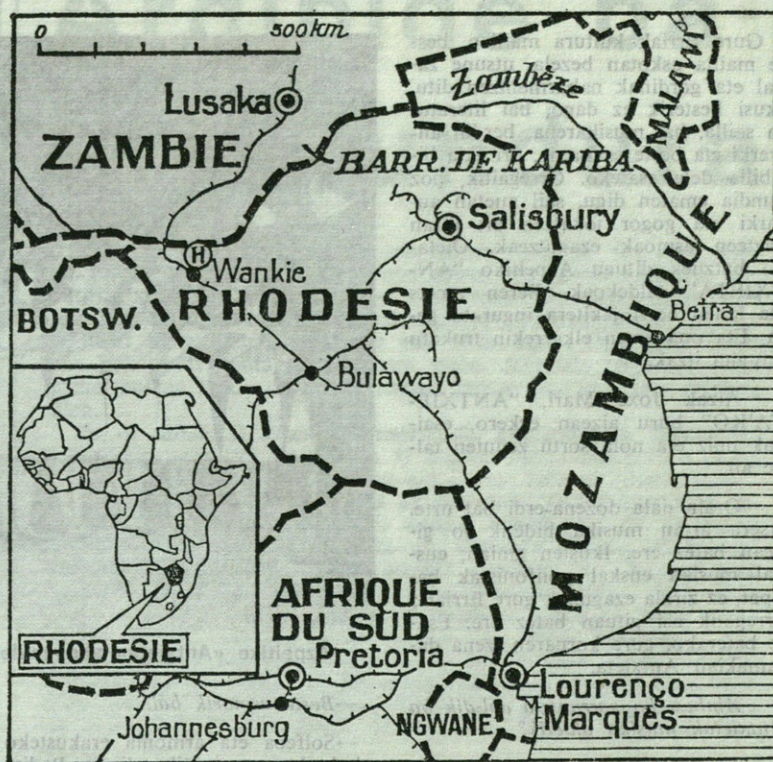
Rhodesia ta betiko historia

Ian Smith izan da Rhodesiako errepublikaren sortzailea ta berak muntatu du «aparteid» ta zurien nagusitasuna mantentzen duen konstituzioa —Apirilearen 10— an Rhodesiako «populok» elezioetan bere etorkizuna erabakiko du; gobernu berria aukeraturik. Ez dago esan beharrik elezio hauetan gutxienez 4 miloe beltz (Rhodesiak 4 miloe beltz eta 300.000 mila zuri ditu) ez dutela izanen botatzerik.

RHodesia 80 urte barru Bretainia Haundiaren kolonia izan zena, nahiko zalata sor du 1961-deimo. Izan ere urte hartan hasi zan nazionalisten haurka represioa, Joshua Nkomo buruzagi beltza ezpetxeratu zutelarik, Hau noski Bretainia Haundiaren babesean egin zan.

Honela hasi zan prestatzen Ian Smith-ren Rhodesian Front, eskuindarra ta zurien nagusitasuna proposatzen zuena. 1965-an Ian Smith Londresera heldu ta Rhodesiaren askatasuna eskatzen du; hartatik denok ezagutzen dugun nahaste borrastea. Bretainia haundiak baiezkota ta ezezkota batea ematen bait ditu. Ekonomia zigorrak ipinik, Afrikako estatu progresisten protestari erantzuna emanaz baina militar ekin-tzarik hartu gabe.

Honetan heldu gera gaur egungo egoerara, Clifford Dupont-ek gober-

nuaren administradorea Rhodesia Errepublikak askatatuta azaldu du. Azkenik «rebeldeak» eman dute heien paso garrantzitsuenak.

Nahiz eta eraindio Frantzia ta Grezia ez dituzte Rhodesiakin relazioak autsi, ziur daegun honetako batetan bere enbajadak itxiko direla. Hots, Portugal eta Ego Afrika

izanen dira Rhodesiakin harreman politikoak eukiko dituzten estatu bakarrak.

Hala istorian beste blokeo bat agertzen zaigu ta optimistak ez geranok ez dugu ahaztu behar beste zenbait blokeoen ondorio exkasak.

ANTON SANTAMARIA

Pretoria eta Tananaribe: Sozialismoaren eta faszismoaren hartuemanak

Argi azaltzen ari zaigu, Hego-Afrikako gobernu razista, eta Madagaskarko gobernu sozialista, heien artean, nelabaiteko «Plan komertzial» bat sortzen ari dala. Otsailaren 10-garrenetik egundaino, frantziar zenbait egunkaritan irakurri tako haraberak diotenez, lehengo errelazio hura egun, eta «INSERCO»-ren bidez, elkarrenganako benetazko laguntzan bihurtu da.

Hartueman hauek 1969-garrenko ekainean dute hasiera. Sudafrikatar delegazio bat, Tananaribera heldu zan, alegia, Madagaskartar beste delegazioekin (hau, ez hain ofiziala) hitz egiteko asmotan.

Lehenengo tratua, turismo aldekoa, hots, South African Airways eta Air Madagascar arteko tratua izan zan. 1970-gr urteko urtarrilak 8 zitualarik, «Le Courrier de Madagascar» aldizkarian irakurritako M. Jacques Rabemananjara, Madagaskartar ministroaren deklarazioak nahi ditut hemen ezarri.

«Hego Afrikaruntz ireki dugun ekonomi-politikari eusteko, ahaleginak egiten ditugu, hau bai da gure nahia».

Denok ezagutzen ditugu bi estatuok; halaber, heien ekonomia. Eta ez dela nahibeste indartsu. Hala bada, Internazional Banku baten beharrean egokitu dira, hartueman ekonomikoak aurrera eramane zitezen. Konponketa, modu errazean iritxi da. Alde batetik, Banque d'Indochine-ren bazkide dan French Bank of Southern Africa; hara zi-fra interesgarriak; Banku honek, hogeit urte daramazki, Banque d'Indochina-ren menpean (Frantziar partikular arteko bankua) FBFA-ren diru saila 380 milioikoa, frankotan noski, eta bost sukursal ditu S. Afrikan zabalduak; eta bestetik Madagaskarko «Banque française pour le commerce»-k dauzkan diruetatik % 78 Banque d'Indochinarenak diranez, Pretoriako FBFA eta Tananaribeko BFPC bankuen arteko hartuemanak, Banque d'Indochinaren kontrolatzen ditu. Hontarako eta honen bidez «INSERCO» «Komerzial taldea» sortua izan da, aurtengo otsailan.

FUNTSEAN

Informazioa eman eta gero, eta egoera begi aurrean degularik, bi konklusio argi atera ditzazkegu:

1. Dirudinez, Madagaskarko gobernu sozialistak eman duan pausoa, nahiko ausarta eta zalantza handikoa da nere ustez. Ezer gertatuko balitz ere, Tananaribek, badi ateraldia, alegia, «Banque d'Indochinaren» izenean egin dala tratua, eta berak zer ikusirik duan, ez da argi eta garbi, sekulan jakinen. Maniobra, ez da zaila ikusten, oso normala bai da. Bainan bitartean beltzen herrian, zuriak jabe diran estatu batek, gobernu faszista batek, berriz ere laguntza arkitu du, bere ekonomia zikiña aurrera joan dedin.

2. Oso garrantzikoak deritzat punda hau. Frantziaren ekonomiaren jokua ezin dugu onartu, alegia, lehen aipatu dugun Banque d'Indochina, banku pribatuz osatua dago, eta heien artean, leku berezian, «Crédit Lyonnais». Hau da batibat harriagarria, zeren, nahasturik ez banago, banku honek bere laguntza osoa eman du «Banque française» sor dedin. Gogora ekar ditzagun, gure lagun Pompidouk Ameriketara esandako hitzak, Israel kondenatuaz. Bere hitzetan, idealismoa sumatu genduen. Non ikusten dugu orain idealismo hau? (eta hau ez da esenplu bat besterik izan). Azken eharrak danok daukagu buruan, E. Afrikaren kontra denok gaude, ez dugu egun faszismoa, razismoa amaitzen baina gauza bat gertatzen da kasu hauetan, honelako herri bat mundu guztian aipatua, kritikatu... danean, edo gerla gogorrean sartu danan denok dutela zer ikusirik, daneandena dutela zer ikusirik, orduan bai, orduan posizioak garbi utzi behar dira (Pompidouren hitzak adibidez) baina bitartean ez dago zergatik E. Afrikarekiko postura argi bat hartu behar (E. Afrika eta beste zenbait herriekiko postura alegia). Eta E. Afrika balego Palestinaren jabe, arabia-

rrekin gerlan, Israelen egoerari buruz ez zuen inork (Pompidouk ere z) posizio garbirik hartuko.

MIKEL MENDIZABAL

ZERUKO ARGIA
BIZKAIKO ERRI
AUETAN
SALTZEN DA:

MARKINAN

M. Loli Aginaga,
Artibay, 24

SONDIKA-ASUA

E. Astarloa

LARRUSKAIN

Parrokia

GERNIKA

Ruiz Bustillo

ONDARROA

M. Zulaika

BILBAO

Libreria Armendariz

Dr. Areilza, 50

Libreria Azkategui

Cintureria, 4

Libreria Bilbaina

Plaza de los Mrtres, 2

Libreria Verdes

Correo, 7

GALDAKANO

J. Altuna

Urreta, 34

ABADIANO

J. F. Zubero

S. Prudenziolo, 7

ERLOJU TA BITXITEGIA

Edoardo Chopeitia

Vergara, 11 - Urrut. 17751 - Etxekoa: 22700 - DONOSTIA

Azpeitiko «Antxieta» taldea

Gure Erriak kultura maillan, beste mailla askotan bezela, utsune zabal eta gordiñak nabarmen izan ditu. Ikusi besterik ez dago, bai literaturara sailla, bai musikarena, berdin antzerki eta beste eskorena, ori egia biribilla dela esateko. Orregaitik, poz aundia ematen digu, sail auetan auzari eta gogor jokatzeko ari diran gazteen asmoak ezagutzeak. Oietako batzuek ditugu Azpeitiko «ANTXIETA» taldekoak. Beren amets eta lanen berri jakitera inguratu gerra. Eta ona emen elkarrekin trukatu ditugun itzak.

—Aizak Joxe Mari, «ANTXIETA» buru aizean ezker, esaiaguk noiz eta nola sortu zenuten taldea?

—Orain dala dozena-erdi bat urte. Asera artan musika bidetik jo ginen batez ere. Ikusten ginen, euskal musika euskal polifonistak batipat, ez zirala ezagunak gure Errian; orregaitik asi gitan batez ere. Esate baterako, gure koruaren izena daramakian Antxieta.

—Ainbesteko garrantzia aal-dik ba Antxieta musika aldetik?

—Tamalgarria eta lotsagarria dek bainan Euskal-Errian Antxieta ez dek ezagutzen. Bestalde, berriz, Alemanian bere musika lanekin diska bat argitaratua izan dek orain dala gutxi.

—Eta zer musika sailletan nabarmendu uen geiena Joanes de Antxieta?

—Neretza, teknika aundi bat izan uen. Teknika aldetik, lan asko eta ondo egin zian. Gaur arte diran kontrapuntista onenetako bat diagu. Eta leenbiziko kontraputista dala esan zezakegu. Antxieta izan bai uan kontrapuntoa, teknikaren bidez, aberastu zuana, XIV'gn gizaldian sortu uen kontrapuntoa polifoni mailan eta, eizak kontu, XV'gn gizaldikoa dala Antxieta.

—Bainan, polifoni utsak aseko aal-dik gure musika egarria?

—Ez, polifonia bakarrik ez zio Erriari amaterik. Beste erri-abeti eta gaurko giroko euskal-kantak ere erabili eta zabaldu nai dizkiagu. Leengo eta oraingoa, polifonia eta erri-abetia, biak batera ematea dala uste diet biderik egokiena eta aberatsena.

—Eta zer bide ikusten dituk guzi ori aurrera eramateko?

—Leenbizi korua formatu. Ortarako etxea bear diagu... eta orrekin dizkiagu kontuak. Denbora eta lan asko ari gaituk alperrik galtzen. Ez diagu ezer egiten lekuri ez daukagulako. Jendea bai, lekuri ez. Eta inoren laguntza gutxi diagu... diru aldetik, alegia. Inor —au esatean bero xamar ari da Joxe Mari— ez diagu laguntzeko!

—Eta orain artekoa, zeñen laguntzaz egin dezute ba, Joxe Mari?

—Oso interesantea galdera a u. Orain arteko laguntzak, geuk biotz aundiaz egin ditugunak izan dizkiagu. Guretzako izendatua dagoan etxe ori, Caja de Ahorros Provincial eta Amigos del País'ena dek. Dirua emana ditek etxe ori antolatzeko. Bainan, etxe ortako obrak, aurrera biderik gabe zeudek. Zer gaitik?... Ez zekiat.

Azpeitiko «Antxieta» abes-talde Joxe Mari Altuna Zuzendari du.

—Beste asmorik bai?

—Solfeoa eta armonia erakusteko eskola bat ere ipiniiko diagu. Badizkiagu ortarako erakusleak. Kontu eizak, emen daukagula Mari Loli Oteiza, dagoaneko konzertista fama-tua izan bear zuana. Bainan, onentzako ere biderik ez; eragozpenak ugari. ...Txistulari talde bat ere ba diagu eta aurera egin dezan laguntza eman nai ziegu. Eta orrela beste zenbait gauza.

—Aurrera egin ba, Joxe Mari. Zuen asmo auker zerbait geiago lan-tzoko laguntza izaten dezentenean, emen izango gaituk. Eskerrik asko eta agur.

Eta Joxe Mari Altuna utzi ondoren, beste bi gazte famaturekin ekitera goaz elkarrikizketa. EKAIN'go Leize Zuloa billatu zuten Albizuri eta Rezabal jaunekin, alegia. Aspal-dian, Euskal-Errian ez zen orrela-ko aurkikunderik egin. Orregaitik, gure Erriaren aberastasun bat argira ekarri digutenen aurrean gaude, beraz.

—Aizak Albizuri, noiztik eta nolatan augu orrelako lanetan sartua?

—Gurre lurrean bitxi asko dizkiagu, oraindik ezagutzen ez ditugunak. Erri zaar bat gaituk. Eta geroari ondo egokitzeke geu zer geran jakin bearra diagu. Ontarako, gure aurrekoan nortasuna ezagutu bear. Ortik zetorrek gure zaletasuna prehistori eta etnologi lanetarako.

—Asko gelditzen aal-da oraindik egiteko?

—Utsune asko zeudek oraindik sail onetan. Orregaitik, leenbeileen ekiteko lana diagu gure erriko espeleologi, etnologi, arkeologi eta antropologiari eltzeta. Eta ainbat egiteko degularik, ortarako lan-talde bat sortuko diagu.

—Eta nun sortzeko asmoa dek talde au?

—Asi, ANTXIETA etxea bukatzen dutenean, emen asiko gaituk. Bainan atek irikita zeuzkatek Urola errekan ditugun beste auzoak ere;

zenbait azkoitiar eta zestuare ere zaletsu zaudek lan auetarako.

—Baina, asmo utsak dituk, ala...?

—Ez, ez. Bereala konkurso batzuk eratuko dizkiagu, zaletasun bat sortzeko gure gazteen artean. Jakiña, EKAIN'go aurkikunde dala-ta zaletasuna zerbait pizturik zegoak. Baina zaletasun au indartu eta zuzendu egin bear dik.

—Auetaz gainera, beste zer dezute esku artean?

—Gure errian bagenian «Escuela de Artes y Oficios» leenago. Orain ordea, ori ere ez. Orregaitik, interesantea iruditzen zaiguk arte-eskola bat sortzea «ANTXIETA'N». Ortarako dirua bear diagu. Bazeudek lan ontarako prest dauden artistak.

—Eta dirua falta?

—Or zio ba kokxa.

Eta ondoren, beste gazte trebe batengana eldu gera. Bera degu Antzerki taldearen zuzendaria. Izan ere, ANTXIETA taldearen babesean ba degu antzerki talde bat ere.

—Noizkoa diagu antzerki taldearen sorrera?

—Orain dala illabete batzuek asi ginduztean antzerki lan onetan.

—Eta zer asmorekin asi ziñaten?

—Gure erriaren kulturaren, bearrezkoa degulako antzerkia. Eta nork erakutsi eta nork egin ez baziok, erriak ez dik aurrera egingo.

—I Joxe, ez aal zaik iruditzen oso beian dagola euskal antzerkia aspal-di onetan?

—Bai, egia diok. Batetik obra gutxi zegok; bestetik lan aundia zeukak antzerkiak. Eta gainera jende gutxi gataudek...

—Zer bidetatik joan nai dezute zuen antzez-lanean?

Leenbizi formazio aldetik jo bear diagu. Geure eziketa eta erriarena batera eramanez. Ortarako ari gaituk dagoaneko, antzerki bat gertutzen. Jean Cocteau diagu esku-artearen degun antzerkiaren egillea. Emendik illabete pare batera agertuko diagu Azpeitian.

—Agur eta Antzerkia egiten de-zuten egunerari.

B. OTAEGUI

HANDIK ETA HEMENDIK

IKASTOLAK

Egunero, lanera noala, Azkue ikastolako autobusa nire bidean kurtzatzen da, ta eguzkiaren lehen izpiak baino gehiago, goizeko argi garbiak baino indartsuago, nire bihotza alaituten dau.

Autobus hortan doan ume piloa, ta Euskalerrri zabalean nork daki zein bidetatik euren ikastoletaruntz doazan milaka umeak dira, duda barik, euskeraren itxaropena.

Ikastolei eutsitea izan behar dau, gaur, gure eginkizunik nausiena.

HERRIARI BERE IZENA KENDU

Nigeriako gobernua, Estaduaren dibisino territoriala edo eskualdeen banaketa berria egitean, Biafrako lurraldeari «Biafra» izena kendu deutsa.

Gaurko egunkarietan ikusi dogu «Burgos» probintzi eklesiastikoaren gotzainak elkartu dirala. Euren artean, Bilbo ta Gazteizko gotzainak.

Elizarako, «Burgos» probintzian sartzen dira Bizkaia ta Araba, Gaztelaniako lurraldeekin, nahastean. Gipuzkoa ta Nafarroa, beste erdalerrri batzuekin nahastean. Elizarako, Euskalerririk ez dago.

ANDONI

Andoni euskal abeslari berriak bere bigarren diskoa grabatu dau.

Bere lehenengoan argitaratutako «Karraxi» abestia, Bizkaian, jaialditan abestutea debekatua izan da.

KARMEL

Lehen, aldizkari lege, debekatua izan zan ezker. orain liburu mo-

duan agertzen hasi da ta lehenengo alea urten berria izan da. Larreatik zabaltzen da, bizkaeraz idatzia.

JOSE LUIS ETXEGARAI

Igaz Rikardo Arregi hil jakun. Aurten...

Jose Luis Etxegarai Pagola, 51 urtedun gizona, kalean, bat batean, hil da.

AMA LUR euskal pelikulen Etxearen («Ama Lur», «Pelotari», «Alkezar») sortzaile ta zuzendaria. CINSA euskal diskoen Etxearen zuzendaritzakoa. ANAITASUNA aldizkariaren eta euskal ikastolen laguntzaile purrkatua... Xabier Kintana-k eskatzen dauan euskal Mezenas bat.

Aurretik eta alboetatik gogoriz gortua. Euskaldun batzuen aldetik iraindua, bera agurtzea ukatu arte-raino. Eta orain eta hemen isilduko doguzan beste gauza asko.

Gizon argia, jakituri haudikoa. Ez zan eliztarra, baina gizon onak izatea ez da gu eliztarren monopolioa. Eta gizon ona zan. Gaurko gizarte faltsotzat jotzen eban, baina gazterian eukan bere sinistea.

Bilboko Corpus Christi elizan izan dira bere hiletak. Euskeraz. Bi mila lagun. Parkatu: batzuek ez ziran bere lagunak izan.

Bere gorpuaren gainean, lora txorta bat, eta hitz hauek: «Zure lagunak hil arte».

Rikardo Arregi... Jose Luis Etxegarai... Zuek ereindako haziak fruitu ugariak emongo dabez. Udaberria laster dator. Landarak ernetan hasi dira. Ez dozuez ikusten?

XABIER GEREÑO

Ipar Euskal Herriak

ANTZERKI SOLAS

Ipar Euskal Herrian ba ditugu dotzena bat teatro talde, eta neguan, bakotzak, emaiten du ikusgarri bat.

Batzuk Eguberri edo Gabonak irian agertzen dute beren emankizuna, bertzek, Bazkoz edo berantxago.

Hala nola, Heletan, hiru aldiz ikusi ahal izan da = «Hirugarren hitza».

Beshoitzen eman dute: «Suedako nexkatxa» Larzabal-en antzerki uriegin garria. Bekauzen berriz: «Oilategian» idazle berarena.

Bazko irian ikusten akalko ditugu:

Irisarrin: «Ihaureriak» Larzabal jaun apezaren azken obra.

Baigorrrin: «Hiru ziren» Larzabalen antzerki hunkigarria.

Donaixtin (Saint Just Ibarre): «Bai ala ez» Daniel Landartena.

Hazparrin: «Lana eri» (lana gaxo) Larzabalena.

Donibane-Lohitzunen: «Bai ala ez» Daniel Landartena.

Oraino ez dakigu zuzen zer emango duten bertze zenbait herritan. Gulhaurek jakin bezain laster, berriak hel araziko daukitzuetegu.

Daniel Landart

«Antzerkilarien Biltzara»-ko lehendakaria

1.896

1.966

GIPUZKOA'KO PROBINTZI ERATETXEA

(Caja de Ahorros Provincial de Guipúzcoa)

Zure diru bearreran gure «PRESTAMEN SERBITZARITZA» (Servicio de Préstamos) balia zaitez

Zure Arrantz-Ontzia erosteko edo obetzeko
Zure baserria erosteko edo obetzeko
Aberea —azienda— erosteko edo obetzeko
Baratzeko frutuak obetzeko
Jakindean jarri zaitez Donostia'ko gure
12 ofizinetan eta Probintziako 63 sukursaletan

Eraria epela dagola?

FAGOR'ek
oztuko du berela

LIBURUAK

BIZKAI'KO DANTZAK

Argia ikusi du liburu berri batek, Etxebarria jaunaren liburuak: Bizkai'ko Dantzak.

Liburu au agiri bikain bat dala dantzagaurko eta baita ere etorkizuneko. Bizkai'ko Dantzak nola dantzatu bear diran esaten du liburu berri onek eta ori garbiro txukun eta zintzo.

BIZKAI'KO
DANTZARI-DANTZAREN
BERRI BATZUK

Leenagoko liburuetan ez dogu ezer jakingarriarik aurkitu *Dantzari-Dantzari* izenaz ezagutzen dan dantza-mordoaren berri emotekorik. Egileak, orraitio, batu ta jakin aal izan duen guztia jarri du liburuan, noztikoak diran dantzok eta jai egun bakoitean zelan dantzatu oi diran.

Eta leenago eta bein. Noztikoak dira, noztik ona dantzatu oi dira, edozelan be, Berritzen? Ez dago emen argi andirik egiterik, esan denez, antxiñako agiritik ez dagoalako. Baiña zeozertxo ba dakigu. Gure azkenengo gerratean galdu zan Berritzko ezpata-dantzariak erabilten eben ikurriña, 1.700'gn urtekoa ei zan, urte au idatzita zegoan oialean. Antxiña-antxiñakoa zanik esateko be ez da; baiña, edozelan be, orrek esan nai du orain dala berreun urte eta geiagotik asita egiten dirala dantzok Berritzen (Bizkaian) eta arrezkero, gitxienez, jairik jai eta urterik urte jarraitu dutela bizirik erri onetako jai nagusietan: bagillaren 29'an, San Pedroz eta garagarillaren 2'an, Andra Mariaren Ikustaldi egunean, erriko jairik andien one-

tan. Olantxe jarraitu dute beti, nai eta jaiok erriarentzat zoragarri izan.

Dantzarien ikurriñak, orraitio, ez dauka errikoagaz zer-ikusirik. Dantzariarentzat berariz egiña da, dana iru ertzetako izarrez baterik, eta erdian, erriaren izenaz gainera, dantza oneitan erabiltzen diran tresna eta zer guztien irudiak daramaz: ezpata, makilla, zapak (narru leunezko zati batzuk dira oneik, zintzarriak josita bernetan erabiltzekoak), txistu eta taneloña.

Erriko jaien egunak urreratuaz, San Pedro baino 15 edo 20 egun leenago, errialdeko dantzari gazteak bilzen ziran talde on bat osatzeko.

Aukeratuak ziranak, urrengo egunetan, soloko bearrak eginda gero (eta lanok aro orretan gogorrenak dira), arro eta pozik batzen ziran arratsaldeko egotororik ederrenean dantzak gertatzen.

Aukeratuak ez dira izaten beti dantzari onenak, baiña bai soñiez lenden eta bizkorrenak.

BERTSOAK ETA DANTZAK

Gure dantza guziak euren bertsoak zituzten, batez be dantzari berriak puntuak eta pausuak obeto artzen laguntzeko. Antxiña baten, txistularirik gutxiago zanean, bear bada ez eukien ikasteko beste erarik. Emen idazten doguz bertso batzuek.

Banako

Lastoz egoan aite,
Buruko orratzaz trangie... (Birritan)
A ere egiteko eztao mutilok,
Zetako ete jok andrie?... (Birritan)

Biñako

Dantzan daigun sonbrailu,
Mariye jaku ezkondu... (Birritan)
Gure Mariyen ezteguetan
Arto berua jangodu... (Birritan)

Launako

Aita Joaniko, seme Periko,
Zer dekok apariteko?... (Birritan)
Oriyo-aza gozo-gozua,
Arto beruaz jateko... (Birritan)

Aita San Migel

Aita San Migel Iyurretako,
Zeru altuko lorea... (Birritan)
Agure zarrak dantzan ikusi
ta ak egiten jok barrea!... (Birritan)

S. LARREA

«KARMEL»
ALDIZKARIA

Zortzi urte isillik iraun ondoren, emen etorri zaigu KARMEL izeneko aldizkari argia. Bere 96 orrialdeetan, era askotako idazleen lanak ditugu. Ale au, asmo aundiz datorkigu, leengo bere bizitza berritzeko gozoz.

KARMEL aldizkaria, azken-aldi onetan, Aita Xanti Onaindariaren eskutan jarria izan da; ta ezin uka, Aita orrek, bere lerrenak egin bear izan dituanik, aldizkariari bere eragopenen erdian bizitza luzarazten.

KARMEL, gainera, euskal-idazle talde baten joka-lekua izan degu bertan. Arantzazun YAKIN aldizkaria, oraingo gazteen joka-leku gerta dan bezela; KARMEL ere beste talde baten joka-leku gertatu zaigu.

Talde onek bere lana obeto antolatuta dezake; ta artara jo bear degula, deritzat. Maixukeri geiegi gabe, gure erriaren euskal-krisaillua piztu bearra degu, izan ere. Ar dezagun asmo aundi ta argi bat eta urra dezagun euskal-soroan, txokorik emankorrena.

Ortarako, laguntzarik onenak batera erakarri ditzagun. Gure zaar eta gazteen arteko alperrikako ez-palak txoritara bial ditzagun; eta bakoitzak bere aldetik aalegiñak egin bearko ditu, gure sasiak eba-ki ta baztartzen.

Gure erremiñak alde batera uzteko, gauza bat bakarrik naikoa degu: ez iñor zokoratu, ez iñor indarrean gure saillera erakar nai izan. Bide bakar eta itxiaren zale ez gaitzen izan. Gurea adierazi, bai, baiña auzoari ate ta langak itxi gabe. Onela ikusiko da noren bidea onena dan.

Eta lan onetan, KARMElek bere egitekoa mantin dezake. Asmo oneko euskaldunok, bil gaitzen onelako aldizkariaren inguruan. Elkar ditzagun gure aalegiñak, eta iritzi zabaletan aurrera jo dezagun.

E'tar N.

TOLOSA "GIPUZKOAR ANAITASUNA"
OSAKUNDEAN

Liburu trikia izatez baiñan aundia esatez iduritu zaigu Sebastian Insausti tolosar apaiz jaunak eskeini diguna. «Tolosa en la formación de la Hermandad Guipuzcoana du izenburu, eta «Gráficas Laborde y Labayen», en liburutu da.

Bertan, liburuan, urratsez-urrats eta gure eskubideen alde idatzi duten istorigille geien laguntzaz dabil, bere iritziak irmo eta sendo erabilliaz. Esan nai det, alegia, bere adimenez zenbait gertaera aztertuta eta iritzi bereziak garbiroki ezaltzen dizkigula.

Bere agerpenaren zabalean Tolosari buruz jarduten bazaigu ere, ez pentsa bere jaioterriari bakarrik so dagoila, ez orixe. Bestalde, tolosarren jokabideak goraltzean parez goraltzen ditu Euskal Erri-etako beste erriak ere, bada arlo berea izanik euskal erri guztiak gertatu izan ziran beren eskubideen alde jokatu eta burrukatu bearrean, bere izate ta bizitza salba bearrean. Berak, bere lumaz dio: «...porque nada sería más falso que interpretar mi trabajo como una exaltación exclusiva de mi villa natal, cual si las demás nada o muy poco hicieran por la hermandad provincial».

Insausti jaunak orduko arazoaren erdi-erditik dabil bere azter-la-

nean. Euskal askatasunaren alde biotzez, buruz eta idatziz agertzen zaigu. Beste istorigilleek agerian eman dizkiguten xeetasunak bere ein onetan ondu eta zabaldu egiten dizkigu, bere iritzi garbiaz oraindiko obetuaz. Ontan, iritziak ematerakoan, ezpairik gabe jokatzen du. Danak agertu eziñean ara aletxo au agerbide bezela: «Parientes Mayores llevarán por nombre quienes, arrinconando los elementos esenciales de la tradicional organización de los pueblos, querrán implantar una división de clases repugnante a la idiosincrasia vasca».

Luzeegi ez aritzearren, bildu dezagun gure iritzia aal degun idazki laburrenean. Eta gure iritzia auxa da: Liburu triki eta labor auxa trinkotasunez, mamiz ornitua datorrela. Eta tolosarrak bezenbatan euskaldunen istori jakinzale diran orok ez dutela alperrik denborarik galduko liburuak onetan agertzen zaizkigun jakingarriak begi zabalez irakurri eta zintzoro ausnartuaz.

Liburua, amaitzeko, idaz-tankeraz goxo eta esan-naiaz sakona da. Zorionak, beraz, bere egileari, tolosarrei eta euskaldun guziet ongarriz izango zaigun liburu idatzi digulako.

«UXOLA»

EUSKERA BATUAREN GORABEERAK

Argibide baten ilundura

Adiskide D. Manuel. Behin eta berriz irakurria dut zure idazkia. Euskaltzaindian mintzatu omen zinen; eta apalik mintzatu ere. Aitortzatzko bat dirudi zure «kontu emateak». Jokabide baten zuri-keta dela esango nuke nik: «deskargutxo», zerorrek diozun bezela. Ez dakit idatzi beharko nukean edo isilik egon. Orain arte, isildu izan naiz; aldi hontan erantzutera nijo. Jokabide jatorrean iritzi guziak entzun behar dira, nahiz nerea bezain makalak izan. Hortara nijo.

Zu ez zaude, D. Manuel, Arantzazuko batzarrekin. Baginakien hori, Zeure arrazoiak ba dituzu: 1) alderdi baten itza entzun omen zan, batez ere. Beste alderdiarena ere entzun beharra omen zegoen...

Eta zergatik zen denen hitza ez entzutea? Ez aal zen deia denentzako egiña? Barkatu gaizki esana, bainan, ba da gizonetan jokabide garbi bat: jokuan sartu eta aurpegia ematen duenarena. Irabaziko edo galduko; baina gizonki agertzen da. Begiramendu hoberena merezi du. Beste batzuk azpianerako etorri ziren mundura: aurpegiak eman gabe nahi lituzkete jokarean ariak azpiz erabili. Bai, D. Manuel; hauen mintzoa zen eskas Arantzazun. Lan aundiak izango zituzten, naski; beste batzuk gure eginkizunetatik joan etorrika ibili ginen, ez bai ginuen patxadan egoterik izan. Jainkoak daki zer aztapuak berdindu behar izan genituen joateko. Nundik orai lanpetu haiek guziak, denen aurka idazteko hainbeste denbora?

Hala ta guzti, Eskualerri guzitik etorriak ba ginen Arantzazun.

2) Diktadoreki gauzak egitea, salatzen duzu. Askotan azaltzen da hitz hori zure «deskargutxoan». Zerorrek diozu, gainera zer den zuretzako «diktadura»: Mitxelena jaunaren «Conclusioak» mundu guziari ezartze hori, eta batez ere presaka ezartzea, orixe da, ezer bada-ta diktadura.

Idazleen batzarra zen eta euskera idatziaren batasunerako antolatua. Idazle guzietan deia egiña zegoen. Erabaki —conclusio— bakoitza elkar hizketa luze baten ondoan hartu zen: ez aal duzu gogoan batzarkide haien eskuak jasotzea? Behin baino gehiagotan hizlariak esandakoa moztu ta jorratu egin zen. Norbaiten babesa behar zen eta, Euskaltzaindiak eskeini zien berea. Hau da Arantzazun idazleak beren gain hartutako «diktadura».

3) Euskaldunok holako gauzetan «anarkista xamarrek» eta, oitara zaharrak ez gaitzeko oraikoan ere berdin jarraitu dugu. Multzo batek ezetza eman dio gehien iritziari. Ez hori bakarrik: hauekin sartu dira eta zorrotz sartu ere. Hori ez da diktadura; berenakin atera nahia bakarrik. HERRIA dute aitaki. STOP. Arantzazuko asmoa ez zen herriarekin sartzekoa. Herriari etorriko dakio bere garaia. Idazle arteko lokarriak dira.

4) Mitxelena jaunaren ikasgaiak «valor normativo» besterik ez zuten; hortan zurekin batera nator. Han ziren idazleak gehien iritzi ikusirik eta «conclusioak» on-hartzean, zituzten «preceptivo» bezela beren gain hartu. Eta Euskaltzaindiak «por decreto» agintzeko eskubiderik ez duen bezea; diktaturaz ezetza ematerik ere ez luke.

ONDOREAK

Hori bai; ondore txarrak ekarri dizkio gure herriari. Gaitz aundia bezela bitasuna aipatzen duzu: batasuna sortu beharrean bitasuna sortu zaigula. Egia borobila. Eta harritzen zera? Duela hamabost bat urte, gure ikasketa denboran, sortzen hasia zen Euskalherrian batasunaren kezka. 1954-ean zerorrek esanak dira hitz hauek: «BATASUN-BILLA... GU ERE, Guk ere, bada, gaur batasun-xede onil beroni jarraituz, beste atxurkada bat gelago eman nai izan diogu Axular'en lanari. Nola? GERO-ren argitaratze berri au, guztiontzako era errezean. Euskaltzaindiaren idazkeran antolatuz... eta Bizkaian eta Gipuzkoan ez bait-degu h'rik erabiltzen, zenbait h kenduaz; beste zenbait bere artan uzten ba ditugu ere». (GERO-ri hitzaurrean).

Zuk orduan, duela hamabost urte ezarritako oinarriak —ikus beza bakoitzak Axularren liburu aurrean—, hitzez hitz hartuak bezela dira Arantzazuko erabakietan. Gainera, zure ustez, Axularren bidea jarraitzen zinen orduan. Joera hortan azi eta ezitzen hasiak ginen guziok zurekin ginen, eta nunbait ez zen bitasunik. Euskalherrian. Mitxelenak arrazoi eman dizu eta guk bide berean jarraitu dugu. Nun dago bitasunaren soka muturra?

«Neutral» bezela agertu nahi izan duzu zure burua... Bide erdi bat nahi zinuek auzian. Ez ote da Oiarzundik Donostia arteko bide erdia zuk nahi zinuek? Hasian hasi, hortaz mintzatuko nitzazu beste aldi. Barkatu. Gogor ba da gogor, ez da mina emateko asmotan esana. Argi bilan gabiltz bakoitza bere aldetikan.

J. M. SATRUSTEGUI

Basarritarra

ZOMORRO ILTZALEARREKIN ZURE UZTAK
BABESTU SOROETAKO GAITZEN AURKA

«AFALON» Belar-galtzaillea. Nolatan gal-erazi belar txarrak porru, azanario, tipula, patata eta tomate sailletan?

«AFALON» BELAR-GALTZAILLEAREN BIDEZ

EUSKAL ERRIETATIK

oñati

Orain urte gutxi dala; baiña bada oitura bat jarri zutena, ZARSA-RITU edo irurogeta bost urte batetako danaeiri bazkari bat ematea. Orretarako Batzorde bat aukeratzeko da errian eta batzorde orrek antolatzen du bazkari kontu ori. Bazkariaren gañetik sariak ere izaten dira eta asko ala ere, txiki edo aundi. Sari oiek soketaren bidez izaten dira. Sari oiek, erriko salerosle edo dendarien tartean biltzen dituzte. Batzorde orren egintza txalogarri bat egiten du, lan ori egitean. Zenbait emakume gazte ere prestatzen zaizkie zer nai lan egin eta laguntzeko, karirarekiko lan ori egiteko. Bazkaltzeko garaian, Batzordeko jaun batek itz egin zien bazkaldarrari euskeraz eta erderaz, asaldunak bazkariaren izatea zer zan. Beste gausa askoren tartean auxe esan zien: Batzordearen gogoia ez da bazkari bat emanda bakarrik naikoa sala iruritzen zaiona. Ori baiña geiago egin nai luke. Zuentzat alako biltoki edo sociedad den antzeko egon toki bat egin nai luke, batezere negurako. Eta ori ala da izanerez. Emen ikusten dira Zarsaritu asko ardi galduen antzera, batzuek alde batera besteak bestera. Gogortxo daudenak urrutixeago joaten dira, makaltxagoak diranak aurreraxeago geldituta, euriaga tik edo aize otzagatik bildurtuta. Bada ezpada ere etxe inguruan.

Esan oi dan bezela. Itzak aizeak eramaten dituala, gausa ikusteko egintzak beardirala. Nik esango nuke gaurok egintza ori oso geldiki ez ote dagoen. Kukuarena ez ote duan egiten. Paskua aldean agertu ta kanta aldi bat egin eta Sanpedruetan berriz gorde, urrengo urterarte.

Nik emango nioke batzorde GORAGARRI orri nere iritzi bat nola egin lezakien esaten dan edo egintza litzakien leku ori. Batzorde orrek beste urtiarian bezela egin dezala bazkaria egin bear balitz bezela diru biltzea eta diru ori izan dedilla bazkariaren orde esaten dan toki ori egiteko. Urtebetekoa ez dala izango naikoa? eta zergatik ez egin bi urteetan ala bear ba-da? Egin bear diran gausa guziak eta batezere karidadez egiten dirana, danak tripa festarekin ospatu bear al dira ala? Jai ori ospatzeko egun ortan izan dedilla izen ortan mesa nagusi bat eta ondorea nalako aia buztitzeko edo gausa gutxi bat, gero danak bakoitza bere etxera bazkaltzera joateko. Bildu dan dana izan dedilla esan dako edo gura litzakien toki ori egiteko... Nik uste det, igaz laguntzen ibilli ziran emakumeak ere gertu egongo litzakela batzorde orrek agindutako ezer egin bear izan ezkeru laguntzeko.

ERIOZAK

Ugarte'tar Esteban. Larogei urte-ekin Olabarrieta-ausoko Ximontxuen baserriko etxe-nagusia. Galdos'dar Damaso, irurogeita amalau urterekin, Migelana baserriko baserriko etxe-nagusia. Urzelai'tar Julian, irurogeta sei urterekin, Uriko garaiko etxe-nagusia. Negeruela'tar Florencio, berrogeta zortzi urterekin eta Berasaluzeta'tar Maria ururogeta sei urterekin, Altzingo etxokandrea. Jaiako erurakitsuak bere altxoan artuak izan ditezela danak. Lagun gatzazkiote eriotza oiak mendu dituzten sendi gusioiri, Goian begoz.

JAIOZAK

Diez Urzelai'tar Miren Elizabet. Aiestaran Arduaga'tar Miren Eudene. Arregi Murua'tar Iñaki. Guridi Umeretz'dar Asier.

ERRI-ZALE

arratia

ZORRI ABERAZTUAK

Orain ogetakak urteak, desolangelile ez-euki bat izan nintzan. Egunero, alogeraren urritasunak beartuta, esku-otzaratzoon bazkaria ne-bala urtetan nintzan etxetik.

Egun latzak ezautua nozue. Izan nintzana izan nintzalako, neureak eta bost ikusitakoa naz. Ilunabarrean etxera biurtzen nintzanean, zigorraren bildur-ikarak astintan nindun, eta izan nintzana izan nintzalako umekeri gorrien jostallua bere izan nintzan.

asko ziran, eta neu baño beartsuagorri ogerlekotxo bat edo beste pozez emoten neutsan. Egun areitan jazoten ziran jazotekoak, entzunak eta ikusiak alkarri txutxu-mutxuz esan, barrua utsituta ta etxeratzen nintzan; auzoakaz, adizkide erbeste-teratuakaz, gure eusko-oiuturakaz, izkuntzagaz ta Euskalerrri osoaren etorkizunagaz arduraturik.

DIRU-ZORRO

Egun areik joan ziran, betirako. Garbiagoa ala zikiñagoa...?, alosoko aizeagaz arnasbarritua nozue. Bizibide errezen atek aurkitu ta zabadu dodaz, eta oraindiño aseptu ez banaz bere, begietarañoko dirutzak inguratu ta berotuten nabe. Txutxu-mutxuz barrua ustuten laguntzen eustien adizkideentzat, agur otza, besterik ez dot. Erritarrentzat jostallu barregarri egin ninduenakaz, dirudunak badira, artu-emon onak dodaz naiz ta deabruak izan. Leenago izan nebazan ardura ta kezakaz ez dot lorik galtzen, eta diruz itobaiñik nagon arren, auzoaren goserik ez dot ikusten.

OITURAK

Gure txistu, alboka, dantza garbi e. a. indergatzera joakiguz eta ez naz kezkatzen. Onein ordeko, diru geiago batzeko ta gorputzak alkar igurtzika urratu daitezkan whisky-tokiak eratutea erabagi dot atzerrietako inñun diran dantza ta oitura zaputza nagusitasuna emonik; eta atadian, euskaldun erriar-leak diralakoan bizi diran gazteak itsutu, berotu ta dei egiteko, garriko, abarka ta txapel andidun mutikoak.

Ustelkeriok uri ta erri andietan sakon errotu dira, zoritxarrez, baiña, erri txikietan be gizontzen eta gizontzen ikusten doguz.

Aberatz jayo ta aberatz bizi darenentzat ludia, mudua aberri. Zorri aberaztua, beraren erriarentzat, kaltegarri.

ALANDAJUELA

idiazabal

EUSKAL ALFABETATZEA

Beste erri askotan bezela gurean ere asi dira euskal alfabetatzeko klaseak. Oraindik bakarrenbat asteke gogoz bada azaldu dedilla, aseran gaude ta. Euskaldun geren buruak jotzen ditugunok beartuak gaude gure jakintza maila ontatik goraka zerbait astea, orduan oraintxe garai ego-kia euskaldun guzientzat.

IKASTOLAREN URTEKO BATZARRA

Ill onen 11'an ospatu genun Ikastolaren batzar nagusia. Larogetibazkide edo laguntzaile ditugure ikastolak, baiñan geiago zabaltu bear lukela errian adierazi zan, oso azalpen sakona eman zuten zuzendariak eta esan liteke Idiazabalgo ikastolak garai edo bolada txarrena pasa duala eta aurretentzen etorkizun ederra ikusten zaiola. Ontaroko guzior laguntza eskatu zuten eta dana zuzendarien gaitz utzi gabe, bakoitzak dezakegun neurrian erantzun dezagun; gu saiatzen geran neurrian erantzun du gure ikastolak.

BASERRITARRAK

Lau illabete illaren jarrai ondoren bukatu dituzte oraingoz goerriko eskolan izan dituzten ikastaroak. Goerriko neska ta mutil saill bikaina alkartzen ziran astean iru aldiz illunabarretan. Gure erriak sei neska (Ursuarangoak) eta bi mutil ibilli dira; oso gai egoki ta bearezkoak aztertu dituzte eta denbora pasa dabiltzan kaletar askori ejemplo ederra eman ere bai.

AXARI

galdakano

"KARMEL"

Egunotan, eskuetaratu deuskue barriz argitaldu barri dan euskerazko "Karmel" aldizkaria, urte ontako leenengo alea. Argitaldu barria esan dugu ta alantxe da, ze, edozein euskel irakurle dakian legez, orain zortzi bat illabeterarte aldi luzean Amorebietako Larrean, kalmeldar lekai-de agurgarriek argitalduten ebalako. Ezbeurrak jotakoak aldi aretan, Orain be, leenagoko antzera urten

dau, au da; liburuzka erara dator bera, lekaide orrek argitalduten dabezan euskal idazlan guztiak legez, euskera batu atxakizko naastu ta mordoillo barik garbi, ulerker ta txunkun idatzita, eta zetan esan bez, idazlan sakon da mamintsuakin bete-beteta. Gu ez-gatoz "Karmel'en" zabalakundiea egiten, euskera maite daben irakurle bakoitza izango dalako naikoa beren zabalkudelaririk onena euskaltzaleen artean ezagutuazoteko iru illabeterarik iru illabetera urtengo daben idaztitxu bikain ori; bai, orretan ziur gagoz!

—Bai-ta be, beste euskal idazti bikain bat be gure idaztegitxuratu dugu illa ontan, "Gure Salbaziño Egintza" "Alkartasun Zarra", erderazko 3'garren argitalditi (Zarate'tar Mikel apaiz gazteak?) euskeratua, Bizkai'ko euskalkian argi ta ulerker idatzita, nai-ta noizean bein erderakadan bat daben asieran legez, zergaitik Mikel?

Gure erri ontako eliza nagusi ateaurrian euskerazko, meza ostein saldu euskuen bera ta, ainbatek erosi eban, baiña ez bear zan bestek, euskaldun Kristau bat ez litzakealako aurkitu bear idazti ori erosi barik, Egi-egia esateko lerro onek idatzi doguzaneko ez dogu azitirik izan dana irakurteko ta, beraz ez gara argitasun andirik emoteko garaian, baiña bai irakurri doguna bikain dagoela esateko bestian. Irakurri aal-do zu irakurle?, ba, ezpadozu orain arte egin, aaldanik lasterren erosi egizu, euskerari laguntzeko era ongi bat orixe da-ta.

ERIOZAK:

Epalla onen 12'gn. il zan aspaldian Bilbon bizi izan zan Arana'tar Jon irurogei ta zazpi urtedun dala, San Sebastian osagille ospetsuaren osatxean urte asko sendagille-ordeko (practicante) izan zana.

Arana jauna, aspaldian Bilbon bizi zan arrik, galdakanotar jatorra zan beren urte guztietan da, orain be bere erria maite eban eta orregaitik beti eukezan galdakanotarrantzat besuak zabalik, zer do zertan lagundu aal baeban.

—Baita illa onen 14'gn. eroan euskun gurartetik Jaunak, Kastillo eta Olea'tar Birgile andra sasoikoa, berrogei ta lau urtedun dala, Urretako auzunetik, Goian Begoz galdakanotar zintzo orreek.

BASA-JAUN

baztan

«Aurten ez gara negutik atrako» diote zenbaitzuk, eta bertze zenbaitzuk «Goiz negu bi negu» erran xaharrak dion bezala. Denak arrankure, denak asperturik negu luze hunekin, euri, elur, kazkabar, ortots ta iñezture, eguraldi txarrak bortizki zapatzen gaituela. Yendeak arrankure bai bainan ez bakarrik aurtengo negu luzearengatik, bai arrankure ta aundiagokoa ere kontribuzioneak eta zergak igen dituztelakotz. Kexu dira komertziantek, kexu langileak eta kexu nekazariak ere. Baztan alde huntan baserritarrak aserre dira beren irabazirik murriztu eta gastuak goiti doazilakotz.

Orai diote, larrera ateratzen dituzten beor ta bei bakarrarendako iruetan ogei duro ordaidu beharko dutela urtean eta ardi bakotxarendako amabi duro. Hau hola balin bada Baztanen sekulako nahaskundea sortuko da eta nekazariak zafaldi bizkorra hartuko dute. Gehienak diote kontribuzionea gisa hortan koberatzeakotan baserritarrak ardi guziak utzi beharko dituztela, gisa hortan expaita posible irautea. Baztanen artalde politak badira, berrehun eta iru ehun ardieta-raiño dituztenak eta ardi bakarrarendako amabi duro balin bada, izanen dira artzaiñak emezortzi mila pezetataraño pagatu beharko dutenak. Aferak gaizki doazi eta nekazaria arrankuretute. Baserriak usutuzten ari direla? Berriz ere ustuko dire bai lege zorrotz hoiek nautitu ezkeru.

Ez Baztanen bakarrik, baita Ultzaman eta bertze lekuetan ere kexu dire, Martxoaren amalaeuen Iruñeko «Plaza del Castillo» deitutako enparantzan sekulako zalaparta gertatu oman zen. Hara gauzak nola gertatu omen ziren.

Lau esneketari ultzamar bakotxak pitxer aundi bana esne zauketela, hasi omen ziren esnea ematen yendeari, nai zuten guztiendako utsean deus koberatu gabe. Erran beharrik eztago lau pitxerrek berehalaustu zirela denetara 160 litro banatu zi-

tuztelarik. Bizkitartean bertze bi gizonak erakusten zuten «pancarta» aundi bana gisa hortan idatzia: Batek zion: «Se regala leche» eta bertzeak horrela: «Queremos exportar leche al Mercado Comun. Aquien tres años 5,50 ptas. litro. Mercado Comun 7 ptas. litro. El 1 de Marzo sube el pienso. El 1 de Marzo baja la leche una peseta».

Esneketari hoiengurua ingurua inguruz yendea bildu zen eta orduan poliziek plaza garbitzera lotu omen ziren yendea handik lekutu zadien. Yendea barreiatu zen baina ez ordea esneketariak, hauek tinko beren asarrea erakutsi narik. Poliziek, lau esneketariak hartu eta giltzapean sartu omen zituzten. Biaramunean libre utzi omen zituzten.

Esneketarien arrazoiñak omen dire; orako prezioekin ez daizkela bizi, esne litroa pezeta bat yautsi arazi eta pentsuak berriz goititu. Horrela segitzekotan bei guziak saldu behar omen dituzte eta nekazalagoa alde batera utzirik, bertze lan klase bati lotu.

Berri hauek «Diario de Navarra» tik hartuak ditut.

Yendea kexu, arrankure bazterretan eta iñor ez kontent. Gauzak moldatuko ote dira? Agian bai.

M. IZETA

alegi (oriakoa)

Gure erriko umeak jakindurian aurrera dijoazte, benetan pozgarria, erriaren aurrerapena eta etorkizuna, erriar jakintsuetan bai dago.

Ikaste gogo au eskolaz kanpo ere agertzen digute, kultura ibillaldi bat egitekotan dira. Ibillaldi au dala ta, illaren 15-ean jaialdi bat eskeiñi zituzten.

Jaialdi onetan bi biotz-miñ izan nituan eta ona emen:

Leenen sarrera eta agurra erriko seme batek egin zigun; arrituta gelditu nintzan, izkuntza batean bakarrik egin bai zuan eta erderaz gaifera. Ura egiteko agindu zionak aurrean zein izango zituan ez ote zekian? Bere errikoak, bere lagunak giñan, bere agurrean esan zuan bezela, Eta arrituta berritot diot erderaz agurtu giñuan.

Sarrera onetan bere kultura-ibilialdiaren berri eman zigun: Madrida dijoazte. Kezka bat sortu zitaidan: Ume oietatik Euskal-Eria zenbatak ezagutzen dute? Gure Erriko leku jakinagorriak ezagutzen aal dituzte? Ba diranik ere bai aal dakite? Ausartuko nintzake beste galdera bat ere egitea: Euskal-Eria nundik nora danik ere bai aal dakite? Galdera oiek zintzilik dirala, kezkarik ez izatea ez aal da arritzegokoa?

JOSE ZINKUNEGI'REN OPTICA BERRIA DONOSTIA

URTIETAN LAN OIETAN OITUA

BARRUAN DANAK EUSKALDUNAK

HERNANI, 4

DONOSTIA

Lana - Eskeintza

Usurbilko zurtegi (madereria) batean lan egiteko

25 urtetik 35 arteko zerralari bat eskatzen da,

Urrut. 97 2 19

USURBIL

BONBOITEGIA

BEZUZAK

Lor

IGANDE TA JAIEGUNETAN IRIKIA

DONOSTIA

Hnos. Iturrino, 22

Urrutizkifia: 1 94 15

Umeak emandakoa artzen du, eta daukana guk emana du. Ematen ez bazaio nolatan artu?

Erriko umetxoak Madrida joango zerate. Asko ikasi ezazute, eta ondo ibilli zaitezte, biotzez opa dizutet. Baiñan nungoak zeraten gogoan izan!

A. M.

errenderi

«Lartaun»

Oyartzun'go «Lartaun» taldeak lana txun eta gustagarri egin zuan lengo igande ortan gure Alameda Zineman eta baita txalo ugari jaso ere.

Lan laburtzua, bear bada, Lartzabal jaunarena, bainan arras polita. Lartaun'en kondaira aditzera emanaz batera, jendeak irri gogoz egiteko tarte atseginak ipini ditu bere lantxoan, eta oyartzuar antzez-lari gazteak trebe ta egoki bete zuten beren lana.

Jarrai mutillak, lantxo orrekin erriz-erri ibiltzeko beldurrik ez izan, txalo ugari jasoko dezute.

Akats bat arkitu gendun igande ortan, gure erriko teatro-zale jendeak ez zuan bear bezela erantzun. Euskaldunak gerala, kultura bear dugula ta orrelako itzak maiz entzuten ditugu, geiegi sentitu gabe aotik iriteten diranak ote dira?

Dena dela, utzi dezagun ori eta esan dezagun berritot, antzerki-jai eder bat izan gendula eta bertaratu giñanok pozik irten giñala.

Zorionak, bada, oyartzuar gazteak!

Meza berria

Gure erriko Aita Kaputxinoen eleiza ederra da, benetan ederra, alare, Joseba Donearen egunez, goizeko 11'etan, bete-beterik ikusi gendun eta biotza alaitzekoa zan.

Langille-jai zala esan bear; meza-emalearen gurasoak benetako langilleak eta bertan bildu giñanok lan-egiñaz bizi geranak, an ez zan aindiki kutsurik, ez orixe.

Elizkizun ederra, itzaldi bikaña, pozik egon leike meza-emale berria, Errenderiko Aita Xabier Zipitria. Bein da berriz, zorionak Aita Xabier!

Il diranak

—Aste ontan erriko seme ezagun bat il zaigu, Franzisko Cobos Aldeazabal jauna (G.B.). Bere famillikoei gure samin-agur beroa.

Jayotzak

—Jose Inazio Egurrola'ren emazte, Maria Josefa Fornies'ez izan duan mutikoari, batayokoan Jose

inazio izena ipini diote. ¡Zorionak!
—Migel Karzedo'ren emazte dan, Enkarna Mitxelena'k neskato bat izan berri du ta Maria Jesus izenez kristautu dute. ¡Zorionak!
Pazko zoriontsuak! Pazko eguna duzu gaur, irakurle, aste samina igo ta jai alaiak eldu da. Odei beltzak izkutatzen dijoazen bezela, eguzki dizdiratsua argi goxo biguna ba-dator. Zoriontsu igaro, irakurle!

ANARBE

errera

EUSKO IKASTOLA

Leengoko batean, esaten genduan eragozpen batzuk izan zirala aurtengo ikastaroa asi baino leenago, alegia lekua arkitu eziñik ibilli zirala ikastolarentzako.

Garaiz konpondu ziran traba oiek eta oraingoz Parrokiko itzaldi-gelan antolatu dira gai orretarako.

Baiñan geroztik beste larrialdi batzuek ere igaro bear izan dituzte ikastolako zuzendariak, eta ez nola-naikoa.

Ikastola inguruan bizi diran batzuk kejaratu egin dira, alegia, umetxoak, sarrerakoan eta irterakoan, iskanbilla sortzen dutela eta galarazteko eskabidea egin zuten. Nola nai ere ez zaite jaramonik egin, eta gur umetxoak or dabilte leen esandako lekuan, beren ikastaroa egiten.

Toki onean dago gure euskaltasuna uskeri orregatik ikastolaren aurikako eskabidea egiñaz, jakiniñ gainera, aurtengo ikastarorako bakarrik dala.

GURE GAZTERIA

Auzo ontako gazteria aspalditik zebillen zerbait egin naiaz etxadi onen alde, baiñan ez zuten tokirik arkitzen orretarako.

Lasalleko ikasle izandakoen bazkunakin bat egin dute orain, eta itxaro degu alkartasun onekin asko irabaziko duela gazteen zaletasun orrek.

Goi-Zabal etxeok azpian ari dira antolatzen beren lekua, leen esan bezela danak elkarrekin, eta asmoak ez dira nola-naikoa.

Elkartasun onen asmoak auek dira: Kultura gaiean aaldan guztia, gaueko ikastola, liburutegia eta abar.

Kirol gaiean mota guzitakoak, mendizaleak, ostikolariak eta abar. Etxadi ontado bearrak ausnartu eta bear diran eskabideak egin era ortan.

Umetxoentzako jostalekuak, bai ta ere zaartzaroa iritzi diranak berentzako bildu lekua, izan dezaten eta era ortako egin bearrak.

Bejondeizutela! Zuen asmoak ederrak dira eta danok laguntza eskeini bearrean arkitzen gera.

Zintzo jokatu zuen egin beartetan eta euskaltzatasuna gogoan edukiaz saia zaitezte gure nortasunari eutsiaz auzo ontako bearrak ornitzen, eta gure gizatasuna aupatzen. Orretarako beti prest arkituko gaitzute.

JAIOTZA

Gure adiskid eeta bizilagun dan Garmendiatar Jose Ramonen emazteak, Oiarbidetar Nekane, aurtzo eder bat izan du, mutikoa.

Moniko izena esarri diote, bere aitonaren omenez. Zorionak! eta euskaltzale bat geiago izango degu, noski, auzo ontan.

KORTARA

elduaiein

Mixioak

Zortzi egun osoko Mixioak izan ditugu. Epaillaren 9-garrenez, asiak, 15-garrenez bukatu zitzaizkigun. Orain amazipzi bat urte eman zigikunak berak eman dizkigu. Jesusen Lagundiko Aita Zubiaga izan da bera. Ongi ezaguna Euskalerrri danean. Esan bearrak ere ez dago erri osoa ezttan utzi duala. Ezifi obeki erantzun dio Elduaieinek Mixio deiari eta, inork utsik egin gabe, an izanek gerade. Ta ez gaude damuturik. Alaxe adierazten du erri osoak.

Eskerrik beroenak bijoazkio Aita Zubiaga izlari aundiari gure artean egin duan lanagatik. Elduaieindar guztien izenean esaten diot au, ez

nerearen bakarrik. Oroipenik onena utzia du gure errian, leendik genduaan berritua.

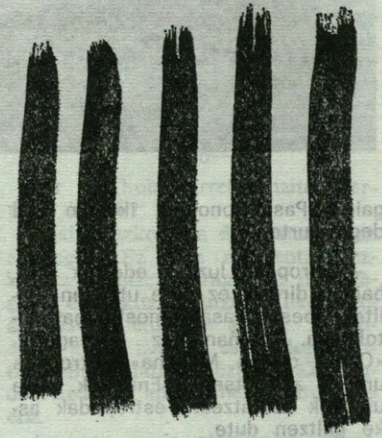
Eiztaritza

Bai, eiztari eta eiztaritzaren alde gogor jokatu izan biar du, or goi alde oitan, Donostiako legegizon Antonio Arrue Jaunak.

Argi azaldurik izan biar ditu eiztari eta eiztaritzaren eskubideak eta aiei dagozkien zenbat gai. Orainxe omen datorkigu eizelege berria. Eiztari geradenak zal-zai gauzka.

Nekazaritza

Dala-ta, nekazaritzarako tresna sariketa aundiren bat erutzen ari dirala jakiniñaren gaitzean gaude. Dirudiane, nekazariak agertu eta erakutsi nai digute nolazko lanak egin lezazkean tresna berri oiek.

Gipuzkoa menditsu ontarako gauza izango ote dira gero? Idi pare bat baino tresna oberik bai ote gure lur aldapetan?

Ikusi egin bear. Egiteko diran erakutsi oietara joan nai nuke beinpeñ. Beti ere zeozer ikasiko dala-ta.

Otsail zoroak

Aurten ere berea egin digu. Elurra ekarri eta ez gutxi-gutxi ere gaitzera. Negu guztian ez-ta, iru aste ezker elurpean gaude. Mendiak txapela txuriz jantzita apañ-apañ agertzen dira. Izugarri polit daude bazterrak... sukalde beroko leiotikan begiratu ezker. Bestela, ez.

Betor, betor leenbaitleen udaberi alaiak, bere lore ta txoriz bazter guztiak poztutza.

TALOJALE

legazpi

GURASO ELKARTEA

Igaro dan urtean izandu diran gora-beerak aztertuz, guraso elkarrean batzar nagusia ospatu degu.

Batzar garrantzitsua genduen aurtengo au, bazkideen aldetik kezka geiegi agertu ez badegu ere. Seireun da geiago gera elkarre onen bazkideak, eta batzartu giñanak, eun eskax. Ona emen adibide bat, guraso askok degun ardura, geureak ditugun arazo sakonak erabakitze-ko. Uste degu elkarrean izena eman ezker, dena lau-lau joan bear duala, gogozko ez zaigun zerbait sortzen bada, orduan dira ixkanbilla, orduan marmarrak, eta gure kezka ta iritziak agertu bear diranean, ausardirik ez, bear dan lekuan mintzatzeko, oker gaude uste ontan geranak.

Esan bear deguna, bildutako gutxien artean, nabari zala leen esan degun batzar onen garrantzia. Elkarre onek sortu ta babestu duan, «Gurutze Santu» ikastetxearen ondorenak, elkar-izketa bidez aztertu ta erabakitzea izan zan, arazorik sakonena. Batzordeak agertu zituan urteko gora-beera danen berri. Autarki bidez, batzorde erdiaren berritza egin zan, tartean atsedan alditxo, Alaitasuna rondallaren soñu goxoak entzunaz. Aurrerako eginkizunak, batzorde egikorraren ardura-pear zuzenduaz, eman zitzaion bukaera batzarrari. Bazkidetu gabe zaudeten gurasoak (entzun); Elkarre onek, jakintza giroan, lan aundia egindu, baiña, beste eginkizun asko dago denon laguntza eskatzen dutenak, eta badakizute batasunean dagoela indarra. Denok bat egiñik, bulartsu eraso bearreko arazo astunak, egunik-egun sortzen dirala gogoan izan. Etorrizunari, ondorena-ri, aurrez-aurre erantzuteko prest egon bear degu, ta au kezka gabe

iristeko biderik ziurrena, elkarre indartsu bat eratzea degu, ain xuxen.

ERES-ABES BATZALDIA

Arrasaten, «Noche de Promesas» deritzan leiaketan, Legazpi'ko bi talde, ta bakarreko bat, tartean ditugu. Denak azken-aurreko saiorako aukeratuak ditugu. Euskal abes-taldetan, Zaigor irukoitza leenengo dago. Era berriko eres-taldetan, «Los Babis», irugarrengo arkitzen da, ta azkenik, Paternain tar Jose Manuel soñu jole pikorra, irugarren au ere. Nabari da, errian ekintza giroak eman duan gorakada. Azken saioan garaitsu atera zaitezela, opa di-zuegu.

IDAZPEN LEIAKETA

Udal Liburutegi Errikoia eratu, ta erriko ikastetxe danetako ordezkariak erkide zirala, illaren 7'an; Artzai Onaren ikastetxean ospatu zan, idaz-batzaldi ikuskarri bat. 208 ikasle, parte artu zutenak, saio onetan.

Leenengo maila, 81 gaztetxoan osatu zuten, «Nere ikastola» idaz gai zutela. Bigarren maila, 55 erdi-koak osatu zuten, «Ibili aldi bat Legazpin, gaiaz idazle. Irugarren mailan, 35 idazle, «Mirandaola» gaia biribilduz, aundienak. Iru talde auek erderazko idazlanak egin zituzten.

Gure izkuntzak ere izan ditu ordezkariak. Bi mailatan banatuak 37 idazle aurkeztu ziran, euskerazko gaiak aztertuz. Ona emen, ikastole-letatik datorkigun euskeraganako indar berriaren egusentia. Gure izkuntzaganako zaletasunaren argi printzak, nola nai ere. Ainbeste gaztetxo, euskal idazle ikusi ondoren, ara zer dion gure lagun, Urzelai idazleak. Asteroko onetan «Goierriar» ekin izan dedan eztabaidan, nik eman nion erantzunaren iritzia-kin, ez dagoela; nerekin bat, dio berak, Legazpi-ko gazteriar buruz, euskal antzerkiak ikusteko itxaropen geiegi ez nuela, esaten bai nion, erantzun orretan, Goierriari. jarduntzeko aukera.

Euskeraren etorkizuna nik uste baino bikañagoa dala Legazpin di-ozu baraz, Joxe Mari? Askok poztu-zen nau zure iritzi atsegingarri orrek. Idazle oiek gure izkuntza oraingo kezka jarraitzen badute, bai noski, euskera indartuko zaigu. Gogoan izan, ikastaroak bukatu ta, bizibideko langintzetaraten dira-nean, gazte askotxori gertatzen zaio-naz, mintzatzen nintzala erantzun aretan e? Gaztetxo auek ez dezatela izan erderara bultzatuko dituan etsai tentatzaillerik (euskera baz-tertuz).

Ondorenak emango du arrazoi, Legazpin. Nola nai ere, ustekabeko saila batzaldi onetara bildu ziran ikasleak. Epailak badute naikoa buru-auste, erabakiak artzen, ainbat idaz-lanen artetik. Berri auek argi-taratu baino leen jakingo da nor-tzuk diran saridun. Jose Sarituaren egunean ospatuko bai da, sari ba-natze au.

Txalagarria benetan, irakasle ta ikasle, danen artean eman duten ikaspedea. Zorionik beroenak, Zeru-ko Argiaren bitartez, antolatzaile ta parte artu duten guztiei.

AN-ZAN

eibar

AMAIERA

Oraintsu amaitu dira, Urtarrilean, Elgoibarren hasi ziran Alfabetatze Ikasaldiak. Azken egunean «Euskal Institutzio»-eri buruz J.M. Torrealda mintzatu zan.

Itxurazko harrera emon diote elgoibartarrok lehenengo mailako ikasaldi honi, bigarrenari ere era be-rean emon dezaioleta.

BIGARREN MAILA

Egundaino. alfabetatze ikasaldi bi izan ditugu Eibarren. Biak maila berekoak eta sail berdindunak.

Lehenengoan, bigarrenen baino ikasle gehiago azaldu zan. Zirudia-nez, Eibarren genituen analfabeto gehienok (berrogeiren bat) lehe-nengo ikasaldietan bildu ginan, eta jakina, bigarrenen erdiak ere izan batu. Beraz, guztiz hirurogei-ren bat, gainontzeko eibartarrak ez bide zuten ezer ere ikusteko pre-miarik.

Maiatzean, umeen euskal jaiaren aurretik, bigarren mailako ikasaldiak

izango ditugu, batez ere aitatutako hirurogei lagun horientzat. Hurren-go baten ere izango dugu horretaz jarduntzeko aukera.

DEBA ESKUALDERAKO

Eibarren ezezik, Deba Errekalde osorako ere (Plaentxitarren Ibaial-dea ez ote?) alfabetatze ikasaldiak gertutzen ari dira.

Zenbait arazo behinipehin, goi mailakoak batez ere, elkartuta egin beharra dugu, herrikoierietan ge-ratu bagerik.

Alfabetatze ikasaldi hauek, Eus-kaltzaindiaren laguntzapean ohi da-nez, Bergaran ospatuko dira seguru asko.

GEOGRAFIAZ

Analfabeto hutsak ezezik, geogra-fiaz tutik ez dakitenak ere baditu-gu Eibarren.

Ez deritzate ba «Vuelta al Pais Vasco» (?) Ipar Euskal Herria hain-tzat ere hartzen ez duen jira-bira bati?

Zer usten ote dute mugaz ha-runzko herriez? Bigotedun jendar-meia ikusteko bildur ote dira?

AMATIÑO

andoaindik

Nolataz hori? A, kokxa hor zeok, bai! Beste tokitan bezela gure erri ontako agintari jaunak lo daudela uste aal duk? A gizagaio! Tokitan ago! Andoaingo agintariak zein ta nolakoak diran, ik, ondo ez dakik!

Ta udak? Uraz ongi gabiltzak, arras ongi oraingoz: bai mutil, he-men uraren bearrak ez diagu iza-ten, beñiere. Noizpeinka zerbait gu-txitzen dituk bainan gabe, iñioiz ez. Gure erri-gizonak gauzak aal dan ondoenik egiteko zenbat saiatzen diran asko ez dakik! Ta buruau-steak zeinen ondo erabakitzen di-tuzten ere, ez! Jakim izan bau... ez intzan mintzatuko oi dean be-zela!

Ni ez nauk gaizki mintzatzen, zion besteak. Neuk, gauzak, ikus-ten ditudan bezela esaten dizkiat, nik ez diat eze asmatzen, ez bai naiz asmazale... Ni nauk egia esa-le utsik, besterik ez...

Jarrai zak, jarrai zak orrela... bai-nan gogoan edukit zak orain diodan egia hau. Egia ta ikusten deanaren esale ba aiz, beinere dirurik ez duk egingo. Ba zekiat! Baina ni ez bait naiz diruzale: nik dirua bear diat eguneroko bizibiderako ta zer-bait geitxoago, gaitz naiz ezpearre-ren bat izaten danerako. Ortik au-rrera ez diat ezer besterik bear, barru garbia baizik ¡Obe, obe!

I, ta orain beste berri edo al-biste bat esan bear diat: nire be-larrietara beste zerbait iritxi duk; belarriak garbi zeduzkat ta belarri zulo oetara berri hau etorri dek-la, ia, zer? Goiburu aldeko base-txetara, Goiburuko baserrira kata-lansoroko urak igo bear omen di-tuztela! Egia ote? Egia balitz, be-rrri gaiztoa ez uke. Urontzi aundi eder bat egin bear omen diate, alde z aurretik ta gerora beeko ur ori, ontzi ortara nolabait, «motor» baten bidez edo, jaso ta kito. Adi zak! Burutapen txarra ez dek! Orre-la, Goiburuko ur-eskeak bakarrik ez lizkittekek asetuko, Andoain gu-zikoak ere bai! Legoterik aundie-nean ere, an, Katalansoron ez duk ura agortzen: berorik aundienean, ura, naikoa izaten dek an. Esan dean horri ona zerizkiot: dirutza aundi xamarra bota bearko giñi-kek, baina denon artean, nolabait ordainduko geñizkikek ta bein be-ritako erabakia edukiko giñikek An-doingo ur-bearra. To bostekoa! Gu-re erri gizonak, leen esan dean be-zela, nolanaikoa ez dituk! Ta ik Malen, zer dion? Ezer ez aal den esan bear? I emakume izan ta gu-re berriketa ontan ez mintzatzea arritzekoa dun, neska! Edo... danak batera esan nai aal ditun? Nik, isil egon naiago diat: asten banaiz ez bai naiz isilduko... Emakumez-koak, zuek, gizonezkoak baino gar-biogo esaten bai dizkiagu gauzak ta asten ba naiz... belarriak gorri-tuko zaizkiok bati baino geiagori. Baina, egia bat esan bear dit. Ik or aurretik esan deana gezur dek. Andoainen urak ez duala uts egi-ten?

Hori gezur aundia dek: zuek gi-zonok, ardangelan naiko ardo eda-ten dezute ta etxean urik ez iza-tea ez bai dezute ikusten! Nik,

gure oiak ta jantziak ta ontzi ta beste onelako gauza asko garbi egin bear izaten ditudanean ta urik igotzen ez zaidanean, zer? Garai artan nun izaten dira urak? Garai artan nun izaten dizkiat gure agin-tari ta beste gaitentzekoak? Aurki, udaberri aldean, leorteak asten di-ranean, jarriko zinduzketet, zuek, danok nere ondoan: ordu aetan en-tzungo ba zinduzkete nere maxioak ta nire maixa otsak... laster alde egingo zendukete nere ondolik!

Leen esan dedanez, naiago diat isil egon, ta pakean zoazte nere ingurutik. Pakea bear diagu ta pa-kea sortzeko, billatzen ta arkitzen saiatu bear dik. Ta pake hori, nai-ko ur izaten degunean sortuko dia-gu.

Hoek izan ziran, nire ibilalditxo batean entzun nituan berriketak. Berriketak diran ala ez diran, zuek, Andoaindarrok esan bear duzute: nire iritzia zein dan? Berriketak ez dirala. Ura bear bearezkoa dugula ta etxeak egiten asi ta saiatu bai-no leen uraren gorabeerak erabaki bear dirala... Etxeak bearezkoak ez dirala baina ura bai.

BINGEN

zornotza-etxano

BERRIRO BE BOLARI ARTEAN

Joxe-Mari Tenplek eta Etxanoko Txatuak, pakerik ez dabe bolatoki-rik bolatokira ez-pa-dabiz. Baiña eu-rak bakarrik ezer ez diran legez, zeozer asmatu bear jolasgarri.

Lagun ona billatu dabe orretara-ko: Jokin Zamalloa; oneik uste da-be, sariketa bat antolatzeo, naiko dala egutegi-orri zaar bat izen ba-naka bat idatzi-ta orma baten ja-rritea.

Sanantoniotarrak sartzen ez ba-dira bitartean, orreik gaitik, an izango zan orri ori iñork jaramonik egin barik. Azken baten ba, ikusi-rik zeregiñik ez dagoa, Bixenti eta Baleren arduratu ziran eta txantxe-tan asitako gauza bat benetako bo-lari-bikote txapelketa andi baten biurtu zan.

Zezeillaren 14'etik Epaillaren 1'era (iru larunbat eta iru igande) be-rrogei bikote jokolari.

Amabost egun aurretik entrena-tzeko izan arren, «sinka» eta olu-tzak ez ziran falta; baita elkariz-ke ta gogorrak be bai ori dala-ta: Jorje Goiria, ez ei-zan lar konpro-me gelditu. Ez neban ikusi zelan izan zan, baiña orretarako olutzean danen erabakia da azkeneko itza; ori ez aitzu.

Ona emen nola banandu ziran leenengo zariak:

1go.—Nemesio Bengoetxea - Gre-gorio Euba - Sanantoniotar-rak.

2go.—Julian Zamalloa - Katxin As-tobiza - Sanmigeltarrak.

3go.—Alzola anaia - Bernagoitia-rrak.

4go.—Nikasio Izagirre - Jose Luis Angoitia - Sanantoniotarrak.

5go.—Jose Anjel Bilbao - Txomin Gisasola - Galiziatarrak.

Azkeneko bikotearentzat maka-llau xakuela bat:

Enrixe Martitegi - Jose Ramon Idiondo.

Ikusten dozuben legez sananto-niotarrak leendabizi eta azkenengo: onei dana etxerako.

Urrengo larunbatan, beti bezela, afari bat amaitzeko. Nai-ta uts as-ko izan, unore onean eta anaitasu-nean ospatu genduan. Ondo ar-ro zan Leendakaria be akullua lako txokor bat epaneau dauela. Orre-tara edonor izan leike leendakari. Bai orixe!

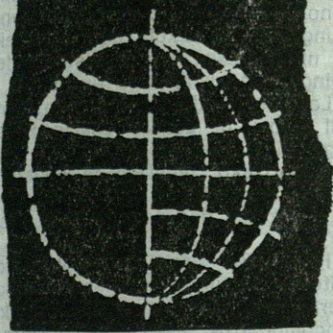
Leenago be esan dot eta orain be ba diñot, Nikasiok (aitaitan-txifia egieñkoa eta beiti aurreneko-kin) jaitxo bat merezi dabela. Ia ba, Joxe-Mari, bezte egutegi orri bat nunbait ba dok!

«Zeruko ARGIA»-ren bitartez es-kerrak Estepanari, afari ederra gai-tik eta Sanantoniora goazenean ar-pegia alaiakin ikusten dogulako beti. Naiko eta larepe daukazu lenen-gotan izentatu dozan biokin: ba-tean etxezurak dirala bestean se-rrautsa bear dala, ona ezker bial-du nebazan Errekazabalera aize pres-koa artzen.

Gomutaliditu bat gure On Felixi: Zelan doie, Jauna, Elorrioko bola-toki barria? Beorren deiaren zain gagoz.

ARRINDAPE

kirolak

—Arraun kirola gora dijoa.

—Bultzagaia: sariak.

—Arraunlari batzuen irabazia: 50.000 pezta.

Treñeruetan arrantzaile gutxi arkituko degu. Orain dala 25 urte, atun arrantzarako itsasontziak egitean, itsas-lanak gizona gure kailetatik urrutira eramane zuan, eta orduan nekazari eta erri gizonak, arraunak artuaz, bikain aritu ziran. Baiñan arraun afizioa, ederra izanik ere, ez da erraza. Eskuak autsita izatea edo leer eginik gelditzea, latza da. Orregatik sariak arraunlarietzat bearrezkoak dira.

Iñaki Egibar, Gipuzkoar Arraun Federazioen Leendakariak itz auek esan dizkigu.

—Gaur arraunlariak diruak mugiarazten ditu. Batzuek ez dute asko irabazten, zortzi milla pezta gutxi gora-beera. Baiñan joan dan urtean, treñeru onenaren arraunla-

IÑAKI EGIBARREKIN ITZALDI BAT

ri bakoitzak berrogei ta amar milla pezta irabazi zuten. Orri kopak eta banderak erasten badizkiogu, arraunlaria konforme xamar gelditzen da.

—Sariak gero eta obeak izanik, arraun afizioa gora aal dijoa?

—Bai. Gaur arraun kirola, treñerutan beintzat, gora ari da. Onen gain beste gauza bat ikusten ari gera. Orain arte treñeruetara iristeko trainerilletatik igarotzea bearrezkoa zan. Trainerilletan arraun ikaskizunak egiten ziran. Gaur ez da au gertatzen. Denak treñeruetan astea nai dute, eta batzuek trainerillak alde batera uzten dituzte.

—Gipuzkoan zenbat triñeru atera lezateke?

—Emen dago gure gaurko problema bat: Gipuzkoa ubidetan (cuenca) ondo zatitzea. Itsas-aldeko erri bakoitzak bere treñeru dotore bat nai du. Baiñan erri batzuek oso txiki dira, eta orduan ubide bateko erriak banatu bear ditugu. Beste batzutan, Oiarzun bezela, erria bi ubidetan sar liteke. Au kontuan eukiaz, Gipuzkoan berderatzirenbat treñeru izan genitzake: Ondarrabi, Oiarzun, Donibane, Pasai San Pedro, Donostia, Lasarte, Orio, Getari eta Zumai. Mutrikun tentaldi aundiak dituzte, eta trainerilletan sartzen asi dira.

—Danentzat treñerurik ba aal da?

—C.A.T'ek zortzi ditu, eta eskatu ezkerro saiatzeko utzitzen ditu. Baiñan denak, aal dutenean, berea erosten dute. Oni buruz, orain, berrikeri batzuek sartzen ari dira. Treñeruaren pisua 200 kilotik beeti nai dute. Batzuek ur kanpoan

180 kilo pisatu dituzte, baiñan uretan sartzean 200 tik gora.

Illabete ontako 14'ean Arraun Federazioak Bilbaon bildu ziran, eta problema asko ikutu zan. Iñakik onen gain itzegiten digu.

—Problema aundienak auek izan dira. Estropada toki batzuek, Coruña bezela, oso zabalak dira, eta tanda bakoitzean nai dituzten kale edo treñeruak sartzen dituzte. Baiñan beste estropadetan, Donostian bezela, lau kale bakarrik jarri ditzaugu. Orduan Gipuzkoarrak egiten ditugun «eliminadoras por cabzas de serie» sistema beste toki guzietan egingo dira emendik aurrera.

—Beste erabakiak?

—Ofizial ez diran estropadak, ez ditezke eratu ofizialen inguruan: ez lau egun aurretik, ez ondoko egunetan. Aurten Coruñan Espainiko Txapelketa eta Kopa batu egin dira. Estropada auek Agorrillan izanik, orduan Regional Txapelketak aurreratu bearko ditugu. Baliteke, Ondarrabiak nai balinbadu, ortarako bere «Gran Premio del Bidasoa» aprobeztatzea.

—Estropada ontarako treñeruak nola aukeratuko dira?

—Estropada antolatzen duanak bi treñeru jarri ditzake. Gero Federazio bakoitzak berea presentatuko du eta, kaleren bat libre gelditu ezkerro, Federazio oieri beste treñeru bat ekartzeko eskatuko zaite, kale oiek bete arren.

—Ederki iruditzen zaigu. Ikusten denez aurten ere estropada ederak izango ditugu.

—Zer da estropada luzearen

gain? Pasai-Donostia ikusiko aal degu aurten?

—Estropada luzeak ederrak dira, baiñan dirurik ez dute utzitzen. Baliteke beste Pasai-Donostia bat antolatzea, baiñan ez luzeagorik. «Canal de la Mancha» estropada ura ez zait atsegin. Emendik, gure uretatik ateratzean, estropadak asko galtzen dute.

—Eta peninsulako beste itsas-aldeetan ezin aal ditezke antolatu?

—Orain dala urte batzuk Kataluñian trainerilla estropada bat antolatu zuten. Onen gain atzo Sitges'tik eskutitz bat artu genuen. Entzun esaten dizkigun gauza batzuk:

«Sitges'en genuen trainerilla eta bere dokumentoak galdu egin zaizkigu. Beste trainerilla bat egin nai degu, baiñan ez dakigu nola. Bialdiko aal dituzute plano batzuk edo maketa txiki bat?»

Trainerilla bat «galtzea» ez dala erraza dirudi. Iñaki Egibarek dionez, uretan utziko zuten eta usteldu egingo zan. Ikusten denez estropadak ez dira treñeru talde bat bakarrik. Kantauriak, jendeak, gure giroak, kaiak eta sagardoak ere estropada egiten dute. Orregatik, urrutit joatean treñeruak itsas ondora joaten dira, illak bezela.

XABIER ARCELUS

SOBERANO

Ai... ta alako gizonentzat, ala ere!

GONZALEZ BYASS

BAI, EDARI APARTAI

berriak

zoak amaika dira. Beren izenak: Karabieta, Santo Domingo, Sollube, leenengo egunean; Santa Koloma, Dima eta Kanpazar, bigarrenen; Jaizkibel, laugarrenean, eta Azkarate, Trabukua Ixua eta San Migel azken egunean.

Mendi sariak 35.000 pezta izango ditu.

—oO—

Gabriel Saura, Txirrindulari Aukeratzaille izan zanak, auxe esan du gure Txapelketaz: «Europar oso ezaguna da. «Vuelta a Suiza» eda eta «Tour de Romandia» baiño inportanteagoa da. Aurten Ginni Motak irabaziko du txapelketa au».

● FUTBOL

«Ez al litzake danentzat obe izango jokalaria eta ikusleentzat, partiduak larunbat arratsaldeetan jokatzea, igandean egin ordez?» Alfil Ajenziak bere galdeketa batean egiten duan galdera bat da.

● ATLETISMO

Nafarroako Atletismo Federazioan estutasun aundiak dituzte. Bokal bat kenduaz, beste zuzendari guztiak «poto» egin dute. Orain leendakari billa dabiliz. Aguro arkitzea nai diogu.

● PELOTA

Donostian datorren Iraillean izango duten Munduko Pelota Txapelketak antolatzeko, komite auek presatu dira:

Antolatzaille-Komitea:

Jesús Fernandez Puigvert, leendakari.

Jesus Fernandez Iriondo eta Xabier Izaguirre, leendakari-laguntzaille.

Luis Martin Moreno, sekretario.

Luis Castillo, Mikel Latasa eta Santiago Mendiluze, maaiko.

Maaikide eta bateragille, Luis Bombin.

Eragille Komitea:

Jesus Fernandez Iriondo, leendakari.

● EUSKALERRIKO TXIRRINDULARI-TXAPELKETA

Mendiak ondo igotzen duten txirrindulariak ederki ibiliko dira aurten gure Txapelketan. Gaiñ pasai-

HOLANDAKO APAIZAK

OLEA ETA AROSTEGI JAUNEKIN SOLASEAN

Irakurri ditut zuen bertso eta eskutitza Zeruko Argian.

Bertsoak oso onak ziran, Olea jauna. Baiña erbiaren arrasto garbik artzen ez duan txakurraren antzera zabiliz zaunkaka. Aldegin zuan tokietan artzen du erbiaren usaia. Senarik gabeko txakurrak ez zerurako eta ez lurrerako uzten du eiztari gizajoa.

Zakurraren zaunkak poztu dute. Erbirik ez ateratzen, ordea, inñundik! Zuk ere onelako zerbait egin duzula derizkiot, Zaunkatu... xaxatu... azkenean kale...

Zure ustez emazte eta ume batzuen bearra sumatzen dutelako bakarrik eskatzen dute zenbait apaizek ezkontza.

Ezin ukatu apaiza, gizon danez, familia sortzeko egiña ez dagonik. Bizitza guzian nabaituko du gizon dan apaizak emazte eta umeen utunea.

Utsune ori ez du beteko Oleak eta gure garaiko zuzendariak emandako arrazoiz. "Andreak eta umeak lotura aundiak dituzte... ezkontza gurutze astuna da... arantza asko ditu biziera orrek..."

Ori guzia egia da. Baiña ez aal du goxotasunik? Eta ez aal du apaiz-bizitzak arantzarik?

Baiña arrazoi oiek baiño sendoa goak eta ugariagoak ba daude bai apaiz-ekongearen alde eta bai apaiz-ekongudaren alde.

—o—

Arostegi jaunak, Olea bertso-egileari egin dion eskutitz agiria, oso

argi eta irikia da. Ontan da batez ere argia eta irikia: Holandako gozaien jokabidea onartzen du. Beren apaiz eta eliztarren iritziak entzun eta Aita Santuari azaltzea, alegia. Apaiz-ekongetasuna Elizaren oitura eta lege bat besterik ez dala aitortzen du.

Baiña Olea bertso-egilearen aurka apaiz-ekongetasuna bakarrik erabiltzen du. Beste arrazoi sendoago batzuk ateratzen ez da ausartu nunit.

Arrazoi du Arostegi jaunak. Apaizeza aundia dago Holandan eta beste toki askotan. Baiña ezkontzuek ez du apaizik ugaritzen. Protestanteak ere, apaizentzat ontzat emanarren ezkontza, apaizez urri arkitzen dira.

—o—

Zer da holandarrek auzitan jarritzen dutena?

Apaizek ezkontzea debekatzen dien eliz-legea. Ez dute apaizentzat ezkontza eskatzen. Eragozten dien legerik ez eukitzea baizik. Aukera eta askatasuna ematea, alegia. Ezkontzuek apaiz izateko eskubidea eukitzea. Baimenarekin ezkontzuek dauken apaizak apaiz-lanetan jarduteko era.

Auzi au guzia garbitzeko, berriz, aspaldiko lege-oiura eta Elizaren pitxi eta edergaillu dala esatea ez da aski.

Ezkongezitatearen alde ba-dauzkate holandarrek arrazoi sendoagoak. Eta arrazoi oiei jarraituaz apaizak

ez ezik kristau-ekintzailleak ere gelditu oi dira azkonge.

Zergatik azkonge? Gizarte eta erri bati laguntzeko askatasun eta beta geiago eukitzearen. Inork bereganatu ez duan biotza guzientzat izan dedin.

Nork bere buruari ezer ukatzen ez dakian mundu ontan besteren onagatik bidezko zaizkigun atsegina ere uzten jakin bear dugula erakustearren.

Gizakiok egiten ari dugun mundu au zearo osatzeko Kristoren birtetotasun berezi baten zai gaude kristauok. Berak agindu digu osteratorriko dala guzia osatu eta bereganatzera. Kristokin burutuko dugun mundu berri orren zai eta pozean ari gera lanean mundugintzan. Eta Berri On orren albistari izan nairik uko egiten diegu ezkontza.

Au guzia da ezkongezitatearen altxor bikaina.

—o—

Zergatik, beraz, auzitan apaizen ezkontzetasuna?

Ezkonge diran elizgizon asko emaztea eta umeak baiño lotura txarragoakin lotzen diralako? Asko, diruarekin edo beren txokoarekin, alako edo olakorekin, jauntxoekin edo agintedunekin uztartzen diralako? Mutilzarkeri, nobreakoikeri eta erosokerian erortzen diralako?

Jainkoaren Erreinuagatik emazte-umeak utzi genituanon zoritxarrez sarritan gertatzen zaigu pekatuzko sare-mataza oietan erortzea.

Jakina, era ortako ezkontzetasuna ezertarako ez dan zerbait dugu. Kaltegarri dan zerbait. Kristoren bigarren etorrera lausotzen duan zerbait.

Baiña arrixku orregatik bakarrik zalantzan jarri aal ditek ezkongetasunaren balio bikaina? Ez aal dira ezkontzuek ere azkongeen gaitz berdinetan erortzen? Ez aal dugu aitortu bear apaiz asko ezerekin lotu gabe bizi izan dirala? Ezkongetasunaerriaren serbitzurako erabili dutela?

—o—

Zergatik ezkontzaren aldeko ere? Askatasuna maite dugulako. Askatasunean aukeratutako ezkongetasunak bakarrik lilluratzten gaitualako.

Ezkontzari leen ikusten ez zitzaizkion alderdi on asko ikusten zaizkialako. Ezkontza giza-emakumeen osagarri da. Itxitasun eta nobreakoikeritik ateratzen du. Bakardadeak alako ondoez eta koloka apur bat sortzeko arrixkua du giza-izaeraren muiñean.

Ez da, ordea gaitz oiek danak sendatzen dituan ukendu ere. Sendabide bakarrik dugu. Bestela begiratu ezkontzueri.

Ezkongetasuna bizitza erosoaren azaugarri da askorentzat. Eta auxe eskatzen digute apaizori: edozeinen lanak, nekeak, buruausteak, eziñak, kezak jasatea.

"Askok diotenez, eta bertsolariak tartean sartzen dituala, ene Olea, apaizak bapo, bapo, lepondo ederrarekin, ongien, bizi dira; "esaten digu Arostegi jaunak erriaren iritzia jasoz.

Gaur bertan entzun dut berriro: "alper utsak zerate". Egia da, astoak bezela esku-lan gogorrean lan egiten ez duten guzietan erasten zaie gure Euskalerri ontan alperfama. "Apaizaren lapikoa txikia baiño goxo" da esatera gure artean.

Ondo bizitzeari, eroso bizitzeari, lasai eta kezkarik gabe bizitzeari uko egiteko eskatzen zaigu gaur.

"Ezkon ondoren sortu oi diran larriak" milixkatzeko eskatzen zaigu. Famili batean, lantoki batean, gizaritza burrukan txertatu eta itsasteko agintzen zaigu. Kanpotik eta urrutitik aolkuak eta iritziak ez emateko barruan sartu eta beroekin batera aztarrika burrukan egieko bizitza aurrera ateratzen. Ez egiteko Jesukristoren garaiko apaizak egiten zutenik: "Ezin eraman alako zama erasten dizkie besteei eta berak beren beatzik ere ez dute jarritzen laguntzeko".

Olea jauna zuk diozun bezela: "emen ez dago penatu gabe zerua irabazterik".

MARTIN TXAKARTEGI

GAZTEAK ETA GOGOJARDUNAK

Egiten ditugun Gogojardunak ondo etorriak aal dira gaurko gazteentzat? Galdera auxe egin genuen urtearen asier-are Orexako gazteekin batean. Gazteak Gogojardunak antolatzeke asmoa azaldu zuten. Orre-la, aurtengo Gogojardunak Orexan, aurretik asti naikoekin, billera ugarigieñez osatu ditugu.

Asieratik, beren nai berexia azaldu zuten gazteak, argi ta garbi. Esan zituzten, gaia berak aukeratu bear zutela. Orduak joan eta orduak etorri, mintzatzen ari zan izlaririk ez zutela nai. Berak jarritako gaitez, zituzten asmoak nai zituztela agertu. Gaztiak itz egin bear dute, mututa entzuten bakarrik ez gelditu.

Artutako gaia sakonki nai zuten aztertu, ordu-mugarik jarri gabe, esualdian ibilli gabe. Ortarako lalumbatean jarri zituzten Gogojardunak, gauleko 10'etan naiko denborazateko.

Gaiñera, esaten zuten, gazteek elkarrekin abestu egin bear zutela lasai. Ortarako, abestiak indartzeko OSKARBI taldea deitu dute billera berexi bat izan dedin alderdi guttiatetik.

Elkar azterketa egiteko toki bezela Eliza aukeratu dute, eliztar bezela agertzeko. Irakurgai labur batzuen bitartez Jainkoaren itza entzuteko asmoa ere agertu zuten.

Ara gure asmoak nolakoak ziran eta bide on-tan jarraituaz, Gau ontako programa oraintxe agertuko degun bezela aukeratua izandu da.

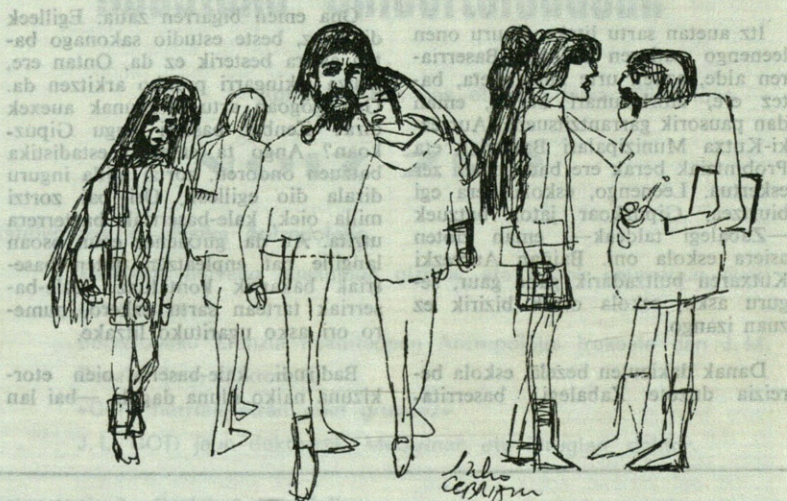
Gertatutakoa, egizko miraria izandu da. Ikusi degu zenbat gauza egin dezakegun eta ez ditugunak osatzen gure erruz.

Gaueko amarretan, Eliza barrenean bilduta geunden 105 gazte, neska ta mutil. Danak artuta aurrak, gazte ta zaarrak Erriak 103 bizi lagun ditu. Eliza barrenian igaro genituen lau ordu ta laurden, gaiak aztertzen, elkar izketan eta abestutzen, OSKARBI taldea laguntzaille genuela. Gauleko biak eta laurdenetan bukatu ditugu Gogojardunak, iruetan EUKARISTIA. Antolatu genuen bezela, ondorean Baratzuri zopa danentzat. Pozez, parrez, abestuz, elkarrekin itz egieñez azken agura egin genuen goizeko lauak laurden gutxitan.

Ota latza egiten zuen, bazetorren lpar aize bat labana baiño zorrotzagoa. Dana dala, ez giñan aspertu gaiak sakondu ta aitu arte. Uste degu gazteak gutxitan mintzatu dirala aurrez aurre orren jator eta garbi.

Bildur gabe esan dezakegu, jakinaren gañean, Europa guztian leenengo aldiz dala olako gauza bat egin dala.

OSKARBIKO zuzendari ospetsuak, toki askotan ibilli da ta pozez egondu zan gure artean, bizi-tasun ederra emanez bere abesti ta itzal-diakin eta berak esaten zigun olako gauzarik ez zuela beñifere ikusi ezta entzun ere. Eliz gazte batzar eta biltzar nagusi bat izandu zan. Baziran galderak baita eran-tzunak

«Agurra ta oar batzuek, Protesta abestiek in asiera eman.

Leenengo Atala: Gaurko gazteak zer diote. Jainkoaz eta gure Erriaz. Abestiak Euskal kutsu zaarrekoak eta gero azterketa.

Bigarren Atala: ORIXEREN Exempla.

Irakurgai batzuek entzun eta azterketa Abesti itxaropenezkoak. Irugarren Atala: Jainkoaren Itza Eriraren Alde Bibliatik artuta Irakurgai batzuek entzun Abesti Alaiak.

Laugarren Atala: Zer eskatzen dion gaur Jainkoak gazteari, Erriaren alde. Lasai aztertu.

Azkenean Ebangelioa entzun eta galdera bat ipiñi: Zer eskatzen digun bakoitzari Jainkoak Erriaren alde. Emen otoiñta ixillean.

Ondorean Eukaristia. Bukatu, Baatzuri zopa batekin danentzat.

Dana esan bezela. Programan jarri genuen eta Billarako eguna izendatu Epailaren 14'ean, larunbatean.

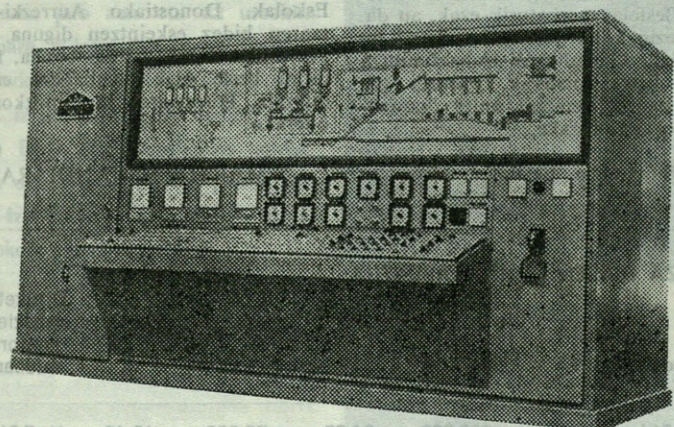
LATXAGA

ere. Otako batzuek bersotan jarriyak joan zi-ran Lizazako Erretore gazteak egiañak.

Uste det ereñi degula azi bat sakon sartuko dana. Geroak esango du. Neretzat billera egokienetako bat izandu zan, bide berri bat etorkizunari begira. Gaulean aztertzen goizeraño lau ordu igaro ditugu, baziran eun gazte baiño gelago ta inork etzitun begiak itxen eta bai belarriak erne asko edukitzen.

Billarako zuzendariak bertako gazteak izandu dira. Billerari berak eman diote giroa. Gaiak, galderak, itzal-diak, nola oso sakonak izandu diran, gutxinaka lantxo batzuen bitartez azalduko ditugu. Gazteak bear dute eziketa giro berri bat eta atek iriki ditugu. Nolakoak iduritzen zaizkigun azalduko ditugu.

Euskalerri osoarentzat egizko mirari bat izandu dira OREXAN gaitientzat egindako Gogojardunak.

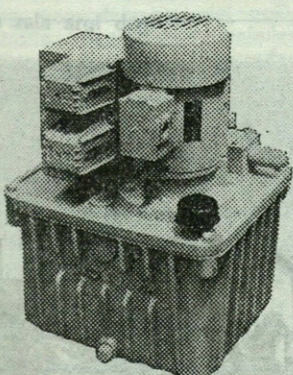

TXIMIST - INDAR SAILLA

Departamento ELECTRICIDAD

LANERAKO, BANAKETARAKO TA AGINTZEKO TRESNAGITZA

Aparatos de maniobra, distribución y control

OLIO - INDAR SAILLA

Departamento

HIDRAULICO

Banaketa ta Teknika laguntza:

REX - ROTH GMBH Alemania

TUROLLA Sp A. Italia

OLEODINAMICA RUHRITAL Sp A.

Italia.

Goimendi - Automatismo

Lantegi ta landolac:
Jolastokieta (Herrera)
SAN SEBASTIAN

Urrut. 53840 (iru ari) ta 51860.
Telex. 36172 GOIME E

Erakusketak ta denda:
Iparragirre, 15 - SAN SEBASTIAN

Ordezkaritza:

Euliojo Serdan, 18. Urrut. 220535-36
VITORIA

Baserriaren alde

EUSKAL ETA ERDAL

Caja de Ahorros Municipal de San Sebastián

Banen baneko aziyak
Ongarri ta abonoak
Belar Zuloak

Erosi edo berritzeke diru
aurreratzea

Baserri, lur-tresnak ta abar

Torelavega'ko Perira joan
etorriak

«BASERRIKO IRABAZBIDEAK», liburu berria

ZABALEGI TA GIPUZ- KOAKO BASERRIA

Donostiako Aurrezki-Kutxa Muni-
zipalak, bere 90-garren urtea dala
ta, liburu eder bat eskeini digu. Ger-
takizun au Z.A.k ezin zezakean is-
lik pasa. Izan ere, liburu au oso
interesgarri agertzen zaigu alde asko-
tatik. Leenengo —ta ez da alder-
dik garrantzi txikiena duen alder-
dia—, baserriari eskeini dagolako
eta, ondoren, euskeraz datorrelako.
Bidezkoa da, baserriarrentzat egiña
dagonen, euskeraz egiña egotea, bai-
ña, zoritxarrez, bidezko diran gauza
guztiak praktikan askotan aaztu egin
oi dira. Pentsa gero, liburu ontan
erabiltzen diran gaiak, euskeraz era-
biltzea ez dala beti erraza. Alare,
utsune ta itz berri batzuek an-emen-
ka agertu arren, erraz irakurtzen da
eta argi segitu liteke.

ZABALEGI:
NEKAZARI-ESKOLA

Itz auetan sartu liteke, liburu onen
leenengo zatiaren mamia. Baserria-
ren alde, azken urte auetan eta, ba-
tez ere, etorkizunari begira, eman
dan pausorik garrantzitsuenak. Aurrez-
ki-Kutxa Munizipalari Baserriak eta
Probintziak berak ere badu emen zer
eskertua. Leenengo, eskola bera egi
biurtea. Gipuzkoar jator batzuek
—Zabalegi taldeak—, eman zioten
asiera eskola oni. Baiñan Aurrezki
Kutxaren bultzadarik gabe gaur, se-
guru asko, eskola orrek bizirik ez
zuan izango.

Danak dakizuten bezela, eskola be-
reizia duzute Zabalegi; baserri-
ta.

rreriatu egiña ta zuzendua, gure, ba-
serrietako mutil ta neskek —geroko
gure baserriarrek— preparatu dite-
zen beren lan ta bizitzarako. Esan
bearrik ez, zenbaterainoko garran-
tzia duan gaurko egunean eskola ona
izateak. Au bizitzako sail guztietan.
Baserrian ere berdin, baserriak irau-
tea eta indarberitzea nai badugu
beintzat.

Gai ontan, jakingarria da, nola lee-
nengo 8 urtetan 171 ikasle pasa di-
ran eskolatik —96 mutil eta 75 ne-
ka—. Eta oraindik jakingarriago, Pro-
bintzi guztian zabaldurik daudela
ikasle izandako oiek. Orrela, esku
betean eta Probintzi osoan banatu
dan azi onek ekarriko aal du bere
ondoren ona.

BASERRI TA BASERRI-ERA
DESBERDINAK

Ona emen bigarren zatia. Egilleek
diotenez, beste estudio sakonago ba-
ten asiera besterik ez da. Ontan ere,
gauza jakingarri pranko arkitzen da.
Guk gogoan artu ditugunak auek
dira: Zenbat baserri dugu Gipuz-
koan? Ango ta emengo estadistika
batzuen ondoren, zortzi mila inguru
dirala dio egilleak. Ori bai zortzi
mila oiek, kale-baserriak bazterrerara
utzi. Au da, gutxienez egun osoan
langille bat enpleatzen duten ba-
serriak bakarrik kontatuz. Kale-ba-
serriak tartean sartu ezkeru, nume-
ro ori asko ugarituko litzake.

Badirudi, kale-baserri oien etor-
kizuna naiko illuna dagola —bai lan

aldetik ta bai bizimodu latz aldetik—
eta denborakin gutxitzen joango di-
rala. Onen arrazoiak ere ematen di-
tuzte eta ezin ukatu arrazoi sako-
nak diranik.

Baita ere garbi ikusten da zati on-
tan, erri batetik bestera baserri-kon-
tuan dagon aldea. Ikusi alde bate-
tik Beterria eta bestetik Goierria.
Ondo dakigu alderdi bi oien arteko
diferentzia, giroak ta lurak ematen
duan diferentzia. Liburuaren egi-
lleg ez dira ortan gelditu. Amar za-
titan puskatu dute Probintzia, giroa-
ri, lur-azpiari ta alturari begiratuaz,
au da, nekazari lanetan inportantzia
duten gauzari begiratuaz.

BASERRIKO IRABAZBIDEAK

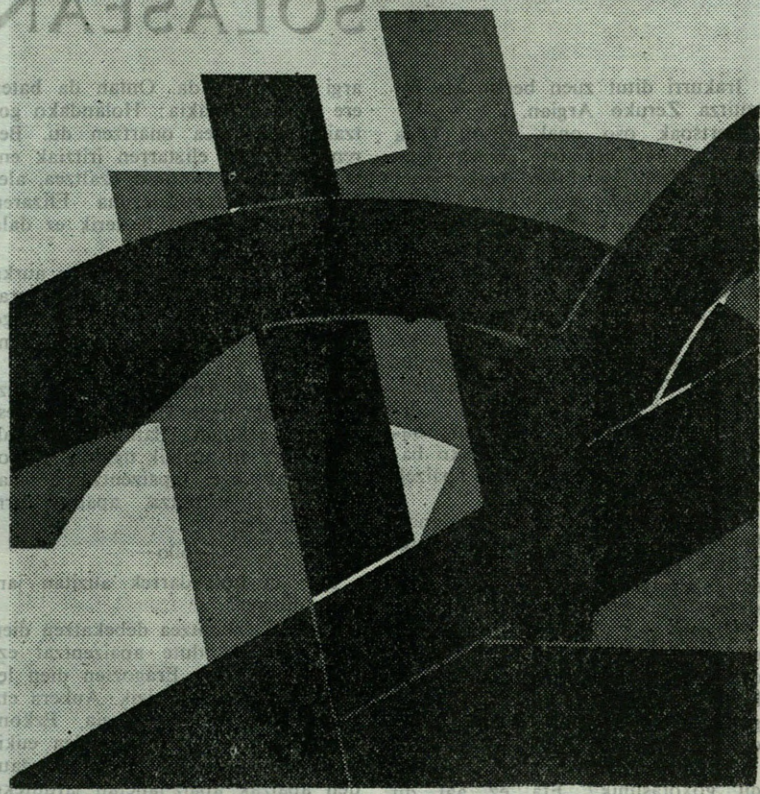
Au da liburuaren irugarren zatia
eta garrantzitsuenak. Liburuaren izena
ere emendik dator egilleak esan di-
gutenez. Izan ere, emen dago base-
rriaren korapillorik aundiena, ontan
dago baserriko jokoa, bai oraingoa
ta bai gerokoa. Ikusten denez, es-
kolaren giltz ta ardatza auxe dugu:
Nola ta nundik baserriarrei bizi-bi-
dea ta irabaz-bidea eskuratu? Au
ez dugun bitartean, baserriak ustut-
zen dipoaz ta ustutzen joango dira.
Ez da arritzekoa.

Eta baserriko irabaz-bideetaz zer?

Baserriko lan ta produkzio ba-
koiitza artuaz, astiro astiro eta gasto
bakar bat ere bazterrerara utzi gabe,
ezin dana azaldu. Gure iritzian ga-

BASERRIKO IRABAZBIDEAK

ZABALEGI NEKAZARI-ESKOLA

garbi azaltzen digute bakoitzaren
irabaz-bidea. Artikulu labur onetan
duak utzi ta frutari, egaztiei ta ba-
ratzari eldu? Kontuz ibilli emen!
Gipuzkoako baserriar guziak egaz-
ti fruta edo barazgintzan asiko bali-
ra, nun eta nola salduko litzake gu-
zi ori? Emen dago kakoa. Pauso au
emateko asmoa dutenak, salmenta
arazoa aurretik aseguratuz asi dite-
zela. Bestela, merkaturik ezak, au da,
saldu-ezina lur jotzeraino ekarri le-
zake bat. Ganadutzak irabazi motza
badu, beste jokaerak, bururik ga-
beak badira beintzat kalte ikaraga-
rriak ekarri ditzake.

— Bukatzeko. Ez aaztu aurreroko

MARTIN BARANDIARAN

DENBORA IZAN

Gazte: Denborarik ez daukat neure entendimentua jatzeko — esaten
didazu zure kartan.

Nai nukean aña ez beintzat —diozu baita ere— eta ezta gutxiagorik.
Ikasi ta eskribitzea bait da nere bokazioa, eta itxu- itxuan gainera.

Gaurko munduan zure antzera gabilta danak gutxi gorabehera. Zuk
dezun bokaziorako kontseju bat emango nizuke aurren-aurren. Amar
miñututatik ordu laurden batera zer diferentzi dagoan igartzen ikasi
bear dezula.

Kontsejua ez da nerea. Urte asko dira irakurri nuala, zein liburutan
izan zan inundi gogoratu ezina orain badet ere.

Baiñan geroztik neure-neurea egin det kontseju ori. Esan nai ni-
zuke, tarte guzi-guziara aprobetxatzen ikasi izan bearra sentitu eta orain-
dik sentitzen dedala. Eta egunetik egunera geiago.

Amar miñutu libre izateak baditu bere aukerak. Baita ordu laurden
bat libre izateak ere. Batetik bestera bost miñuturen aldea dago.

Mutur joka gabilta danak denborarekin gaur egunean.

Zuk bete itzazu ongi zure eguneroko eginbearrak ezertan utsegin
gabe, eta ondoren, egunean-egunean bi ordu libre zuretzat bakarrik ate-
ratzen badituzu, salbatuta zaude.

Asko ta asko, geienak, lagun artera joatea naiago izaten dute beren
eguneroko eginbearrak bukatzean.

Beste batzuk berriz, gutxienak noski, ordu oiek beren afizio bere-
zietako aprobetxatzen dituzte.

Auetakoa zaitut noski, gazte.

Eta orra berriz nik zuri esan: Egunero-egunero bi ordu zuretzat ba-
karrik gorde al-izateko aukera izaten badezu, salbatuta zaudela. Zure
bokazio ori betekoa dezula diotsut.

Eta au ez pentsa inundi ere egoismo aldetik, nor-berekeritik esaten
dizudala.

Inork ezin dezake eman ez daukanetik. Eduki egin bear besteri emateko.
Zuk besteri emateko nai dezu ikasi, eta nere itz auek ententitzeko
gai zera, noski.

Zurra izan zaite alik eta geien denborarekin. Galtzen degun denbora
beti-betiko galdua degu. Ez zaigu geiago etorriko eskura.

Asi lanean gaur-gaurtik, beñere atzera begiratu gabe. Segi beti.

Lasai-aldiak ere noizik bein komeni izaten dira, baiñan oster, asi
berriz, eta aurrera, benetako argia aurrez-aurre dezula.

Itzortzok ezin dezake esan noraino iritxiko zeran.

Lois de Arce

LANGINTZA GUZIEK KONTU LABURTUA

Lagintza	Diruketa	%	Gastoak	%	Sarrerak	%	Irabazia	%	Diruketa irabazien konformidean
Beikiak	1.026.000	14,33	511.514	28,30	586.900	24,92	75.386	13,46	% 7,31
Egaztiak	219.922	3,07	452.453	25,02	492.189	20,82	39.736	7,18	% 18,18
Fruta	2.573.560	36,00	362.537	20,10	724.229	30,62	361.692	65,00	% 14,06
Baratza	389.800	5,45	165.640	9,20	246.037	10,40	80.397	14,36	% 20,51
Belardiak	2.945.311	41,15	313.778	17,38	313.778	13,24	—	—	—
DONERA	7.154.593	100,00	1.805.922	100,00	2.363.133	100,00	557.211	100,00	% 7,78

rrantzitsuenak 158 orrian azaltzen da
(ikus alboan). Kuadro onek naiko
pentsakizun ba dakarkigu burura. Ar
dezagun kuadro ontako azkeneko
illara, au da, guk enpleatua dauka-
gun diruak, urtearen buruan ematen
dugun interesa. Ez aaztu, gasto-kon-
tuetan % 6 eman zaiola. Beraz, illa-
ra ontako numero auri beste 6 era-
tsi bear zaizkiela. Orrela, beikien in-
teres osoa % 13,31 izango litzake ta
abar.

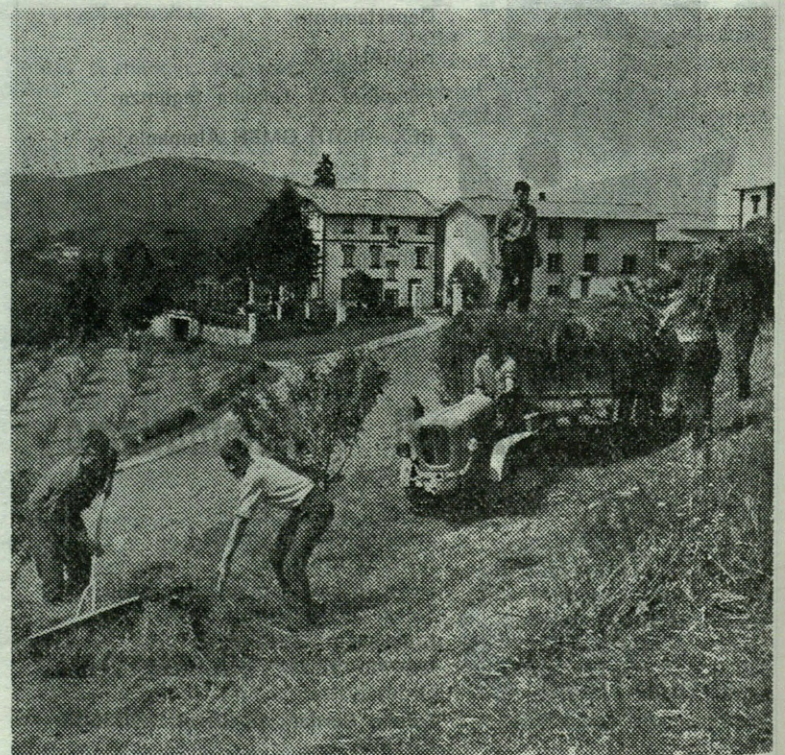
Au orrela ikusirik zer ondoren ate-
ra litezke?

— Leenengoa, ganaduak — be i-
kiak — dirala irabaz-bide gutxiene
ematen dutenak. Eta ain zuzen auek
izan, baserriko tratu geiena ematen
dutenak.

— Bigarren, % 13 ori, irabazi mo-
tza dugula beste empresakin konpa-
ratzen baldin badugu, batez ere, ba-
serriak dauzkan arrixkuak —egualdi
txarrak, gaitzak e. a.— gogoan artzen
baditugu.

— Irugarren, Ala ere obe dugula
diru ori gure gauzetan erabilli, ban-
ku ta diru-etxetan idukitzea baiño.
Interes geiago emango bait digute.

— Laugarren, Ta zergatik ez gana-

Baserriko lanak erreztu bearra dago. Makinetara jarri galtezen